

D. PAVLI EPISTOLA
AD
THESSALONI-
CENSES PRIMA,

SYRIACE,	ITALICE.
EBRAICE,	HISPANICE.
GRÆCE,	GALLICE.
LATINE,	ANGLICE.
GERMANICE.	DANICE.
BOHEMICE,	POLONICE.

Ex

Dispositione & Adornatione

ELIAE HVTTERI
GERMANI

בְּלִנְתָּ תִּסְלַחֲנִי
קְדָמִיתָהּ :

תְּפִלָּתוֹ אֵל

וְלֹס וְסִילֹאנוֹס
וְסִימִתָּנוֹס
וְעִדְתָּנוֹס
וְתִסְלַחֲנִי דְבִאלֹהֵינוּ
אֲנִי וְנִפְסָרוֹ יֵשׁוּעַ מִ
מִשְׁיָחָהּ טִיבֹתָהּ עֲמֹכֹן
וְשִׁלְמָנוֹ (מִמֶּלֶךְ אֲבוֹנוֹ)
וְנִפְסָרוֹ יֵשׁוּעַ מִשְׁיָחָהּ :

PAVLO è Silvano è Timoteo, à La
Chiefa de Tessalonicefi, in Dio Padre, è
nel Signor Iesus Christo: gratia è pace è
Voi da Dio Padre nostro, è dal Signor Ie-
sus Christo.

2 מוֹדִינוּ לֵאלֹהֵי בָרָא
וְבוֹ עַל כָּלְכֹן וּמִתְדַבְּרִינוּ
לְכֹן בְּעִלְתָּנוּ :

Noi rendiamo sempre gratie à Dio di
tutti Voi, facendo mentione di Voi ne le
nostre orationi.

3 אֲמִינָאִית וְעִדְתָּנוֹס
אֲנִי וְנִפְסָרוֹ יֵשׁוּעַ מִ
דְּהִימְנוֹתְכֹן וְעִמְלָנוֹ
דְּחֹבְכֹן וּמִסִּיבְרָנוֹתְכֹן
דְּסִבְרָכֹן דְּנִפְסָרוֹ יֵשׁוּעַ
מִשְׁיָחָהּ :

Ricordandoci continuamente di Voi
per l'opera de la Vostra fede, è per la fati-
ca de la Vostra charità, è per la patientia
de la speranza che hauete nel nostro Si-
gnor Iesus Christo, dinanzi al nostro Pa-
dre.

4 יִדְעִינוּ צִיר צִיּוֹתְכֹן
אֲחֵי הַבִּיבְהִי דְבִאלֹהֵי :

Sapendo, fratelli carissimi, la Vostra
electione esser da Dio.

הַשְׁלִיחַ אֶל־תְּסַלְּחֵנִי
הִרְאֵנוּךָ :

א

וְלֹס וְסִילֹאנוֹס וְסִימִתָּנוֹס
וְעִדְתָּנוֹס
וְתִסְלַחֲנִי דְבִאלֹהֵינוּ
אֲנִי וְנִפְסָרוֹ יֵשׁוּעַ מִ
מִשְׁיָחָהּ טִיבֹתָהּ לְכֹס וְשִׁלְמָנוֹ
מִמֶּלֶךְ אֲבוֹנוֹ וְנִפְסָרוֹ יֵשׁוּעַ
מִשְׁיָחָהּ :

PAVLO, Sylvano, y Thimotheo, à la Iglesia
delos Thessalonicenses, congregada en Dios
el Padre, y en el Sennor Iesus el Christo. Gracia
y paz ayays de Dios Padre nuestro, y del Sennor
Iesus el Christo.

2 מוֹדִים אֲנִי לֵאלֹהֵי
תְּמִיד עַל־כָּלְכֹן בְּחֹבְרָנוֹ
שְׂמִיחָתְכֹם בְּתִלְוִיתָנוֹ לְנִצָּח :

Hazemos siempre gracias à Dios por todos
vosotros, haziendo memoria de vosotros en nue-
stras oraciones.

3 מוֹכִירִים אֶת־מַעֲשֵׂה אֱמוּנָתְכֹם
וְאֶת־יִדְעֵת הַחֶרֶקָה וְאֶת־דְּמִית
שְׂבִרַת אֲדִינוֹ יֵשׁוּעַ מִשְׁיָחָהּ לְפָנֵי
אֱלֹהִים וְאֲדִינוֹ :

Sin cessar, acordandonos de la obra de vue-
stra fe, y del trabajo y charidad: y de la toleran-
cia de la esperanza del Sennor nuestro Iesus el
Christo, delante del Dios y padre nuestro.

4 וִידְעִים אֲנִי אֲחֵי אֲהוּבֵי
אֱלֹהִים אֶת־מִבְחָרְכֹם :

Estando ciertos, Hermanos, amados, de que
soys escogidos de Dios.

ΠΑΥΛΟΣ ΠΡΟΣ ΘΕΣ-
σαλονικείς ὁπισθολή
πρωτή.

ΚΕΦ ΑΛ. α.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ σιλουανὸς
καὶ τιμόθεος, τῇ ἐκκλη-
σίᾳ θεσσαλονικέων, ἐν
θεῷ πατρὶ, καὶ κυρίῳ
ἰησοῦ χριστῷ. χάρις ὑμῖν, καὶ εἰ-
ρήνη ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

PAVL & Siluaia & Timothee à
l'Eglise des Thessaloniciens, qui est en
Dieu le Pere & au Seigneur Iesus Christ:
Grace vous soit & paix de par Dieu no-
stre Pere, & de par le Seigneur Iesus
Christ.

2. Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάν-
τε περὶ πάντων ὑμῶν, μνησθῆναι ὑ-
μῶν ποιούμενοι ὅτι τῶν περισσεύ-
ων ἡμῶν.

Nous rendons toujours graces à
Dieu de vous tous, faisant mention de
vous en nos prieres:

3. Ἀδιάλειπτως μνημονεύοντες
ὑμῶν τῇ ἐργου τῆς πίστεως, καὶ τῇ
ἐκποῦ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπο-
μονῆς τῆς ἐλπίδος τῇ κυρίου ἡ-
μῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἐμπαροῦσεν τοῦ
θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν.

Nous ramentuons sans cesse l'œu-
re de vostre foy, & le travail de vostre
charité, & la patience de vostre esperan-
ce que vous auez en nostre Seigneur
Iesus Christ, deuant nostre Dieu & Pe-
re:

4. Εἰδότις, ἀδελφοὶ ἀγαπητάτοι,
ὅτι ἐκ θεοῦ, τῷ ἐκλογῇ ὑμῶν.

Sachans, freres bien-aimés de Dieu,
vostre election.

I. AD THESSALON.

CAP. I.

PAVLVS & Silvanus & Timotheus ecclesie Thessalonicensium in Deo Patre, & Domino Iesu Christo. Gratia vobis & pax (à Deo Patre nostro, & Domino Iesu Christo.)

Paul and Silvanus / & Timotheus / unto the Church of the Thessalonians / wch is in God the Father / & in ye Lorde Iesus Christ / Grace be with you / & peace from God our Father / and from the Lord Iesus Christ.

2. Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione.

We give God thanks a'wayes for you all / making mention of you in our prayers without ceasing.

3. Memores operis fidei vestrae & laboris, & charitatis, & sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi, ante Deum & patrem nostrum.

Remembring your effectual faith / and diligent loue / and the patience of your hope in our Lorde Iesus Christ / in the sight of God euen our Father.

4. Scientes fratres dilecti à Deo, electionem vestram.

Knowing / beloved brethren / that ye are elect of God.

I. An die Thessalonicher.

Das I. Capitel.

Paulus vnd Silvanus vnd Timotheus. Der Gemeine zu Thessalonich / in Gott dem Vater vnd dem HERN Jesu Christo. Gna / de sey mit euch / vnd friede von Gott vnserm Vater / vnd dem HERN Jesu Christo.

Paulus oc Siluanus oc Timotheus. Menigheden i Thessalonicha / i Gud Fader / oc den HERRE Ihesu Christo. Naade vere met eder / oc Fred aff Gud vor Fader / oc den HERRE Ihesu Christo.

2. Wir danken Gott allezeit für euch alle / vnd gedennen ewer in vnserm Gebet / ohn unterlaß.

Wi tacke Gud altid oc for eder alle / oc tencke paa eder i vore Bøner / vden affladelse.

3. Vnd dencken an ewre werck im Glauben / vnd an ewer arbeit in der liebe / vnd ewer gedult in der hoffnung / welche ist vnser HERN Iesus Christus für Gott vnd vnserm Vater.

De wi tencke paa eders gerning i Troen / oc paa eders arbeide i kærlighed / oc paa eders taalmodighed i Haabet / huilcket er vor HERRE Ihesus Christus saar Gud oc vor Fader.

4. Denn lieben Brüder / von Gott geliebet / wir wissen / wie jr außertwöhlet sydt.

Ehi kære Brødre / elskelige aff Gud / wi vide / huorledis i ere vdualde.

I. R Thessalonycen.

Kapitola I.

Pawel a Sylwanus / a Timotheus / Epistol Thessalonycenstke w Bohu Dicy / a w Pánu Bezjshy Krystu: Milost wám a pokoj / od Boha Dce nashho / a Pána Gezu Krysta.

Pawel y Sylwan / y Thyrotheus / Bošciolowi Thessalonis censtke / kroyest w Bogu Oycu y w Pánie Jezusie Krystusie / Lásta y pokoj nich wam bedje od Boha Oycy nashogo / y od Pána Jezsu Krysta.

2. Děkujeme Bohu wždycky za vás za wšickny / připo: minagijce vás na Modlit: bách nashych bez přestánij.

Děkujeme Bogu záwse za was / wšpomínajac was w modlit: wách nashych.

2. Pamatujšce na skutek wišny wášk / a na prácn / a lásku / a snášenij žamutkuow w naději Pána nashho Bezjshy Krysta / před Bohem a Dcem nashym.

Bez přestánku wšpomínájac skuteczná wáše / y práco: wira nuloš / y čierplíwa oně nash djetě w Pánie nashym Jezusie Krystusie / před Bogiem y Oycem nashym.

4. Wědauce Bratřij nash milogshy od Boha bšti wywolenij wáše:

Wědajac brátřia milé iž testě: šte wybráni od Boha.

א

מטול דמסכרנותו לא
הוא במלא בלחוד היות
לנחמון אלא אף בחיל
ובדוחה דקודשא ובכיסא
שדרכא אף אנתון ידעו
אנתון איכנא הניו בנחמון
מטול תכון :

Conciosia che il nostro Euangelio non è stato verso di voi solamente in parola, ma etiam in virtute, & in Spirito sancto, & in molta certezza: si come voi sapete, quali noi siamo stati tra voi, per amor vostro.

וואנתון בו אנתמיתון
ובכמרו דתפלתון מלתא
באולצנא רבא ובחודותא
דרוחא דקודשא :

E voi sete stati imitatori nostri del Signore: hauendo ricevuto la parola in molta tribulatione, con allegrezza del Spirito sancto.

והיותון דמיתא לכלהון
ר'הימנא דאית במקדוניה
ובאכאיה :

In tal modo che voi sete stati esemplari à tutti credenti che son ne la Macedonia & ne l'Achaia.

מנכון גיר אשתמעת
מלתא דמרו לא בלחוד
במקדוניה ובאכאיה אלא
בכל אחר הימנותון ד
דכאלה אשתמעת
איכנא דלא נסתנק דנאמר
עלכון מדם :

Perche da voi e risonata la parola del Signore non solamente ne la Macedonia & Achaia, ma ancor in ogni luogo si sparga la fede vostra che e verso l'idio: in modo che non ci e necessario dirne alcuna cosa.

הנו גיר אשתמעתיו אינא
מצלנא הווא לו לנחמון
נאיכנא אנתמיתון לנחמון
אלהא מו דחלת פתכרא
דתפלחון לאלהא חכא
ושדרכא :

Perche essi raccontano di voi, quale entrata noi habbiamo hauuta a voi, e come voi sete conuertiti da gl'idoli a Dio, per seruire à l'idio viuente e vero.

א

כי בשורתנו לא גהיתא
אליתם בדבר לבדה כי אלא
גם בזכות וברוח הקדש
ובבטחון רבה כמו אשר יודעים
אתם במה היינו בקם עליכם :

Porquanto nuestro Euangelio no fue entre vosotros en palabra solamente, mas tambien en potencia, y en Espiritu sancto, y en gran plenitud como sabays quales fuemos entre vosotros por causa de vosotros.

ואתם דומים לנו הייתם
ולאדנינו בקחתכם את הדבר
במצוקה רבה את שמחת רוח
הקדש :

Y vosotros fuestes hechos imitadores de nosotros y del Sennor, recibiendo lo palabra con mucha tribulacion, con gozo del Espiritu Sancto.

כך אשר היינו צודה ודמות
לכל מאמינים בכתיים ובאכאיה :

En tal manera que ayays sido exemplo à todos losque han creydo en Macedonia y en Achaia.

וממכם גשמע דבר יהוה
לא לבדו בכתיים ואכאיה כי
אם גם בכל מקום אמיתתכם
אשר היא אל אלהים הגיעה
כן אשר לא נצטרך לדבר
מאומה :

Porque por vosotros ha sido diuulgada la palabra del Sennor no solo en Macedonia y en Achaia, mas aun en todo lugar vuestra fe, que es en Dios, se ha estendido, De tal manera que no tengamos necesidad de hablar nada.

כי המה עלינו יגידו במה
מבואה היתה לנו אליכם ואכאיה
שבתיים אל אלהים מאלילים
לעבוד לאל חי ונאמן :

Porque ellos cuentan de nosotros qual entrada tuuimos a vosotros: y de que manera fuestes conuertidos a Dios dexando los idolos para seruir à Dios biuo y verdadero.

א.

5. "Οτι το Ευαγγελιον ημων ουκ εγγηθη εις υμας εν λογω μονον, αλλα και εν δυναμει, και εν πνευματι αγιω, και εν πληροφωρια πολλη, καθως οιοις εγγηθημεν εν υμιν δι υμας."

Car nostre predication de l'Euangelie n'a point esté en voire endroit seulement en parole, mais aussi en vertu, & en saint Esprit, & en grande certitude, ainsi que vous sauez quels nous auons esté entre vous pour l'amour de vous.

6. Καὶ υμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, καὶ τῷ κυρίου, δεξιόμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, καὶ χαρᾷ πνεύματος ἁγίου.

Aussi auez-vous esté imitateurs de nous, & du Seigneur: ayant receu avec ioye du saint Esprit la Parole accompagnée de grande affliction:

7. "Ὡςτε φρέσκα υμας τυπας πασι τοις πιστευουσιν εν τη μακεδονία και τη αχαία."

Tellement que vous auez esté pour patron à tous les croyans en la Macedone & Achaie.

8. Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τῷ κυρίῳ, οὐ μόνον ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ αχαίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντί τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεόν, ἐξηγήληται ὥς τε μηδεὶς ἀν ὑμᾶς εἶναι λαλῶν τι.

Car la Parole du Seigneur a retenti de par vous non seulement en la Macedone & Achaie, mais aussi en tous lieux: & vostre foy enuers Dieu est diuulguee, tellement qu'il ne nous est point besoin d'en rien dire:

9. Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅτιαν εἰσόδον ἐχομεν πρὸς υμας, καὶ πῶς ἐπεσεύξατε πρὸς τὸν θεὸν διὰ τῶν εἰδώλων, διαλύειν θεῶν ζῶντων καὶ ἀληθινῶν.

Car ceux-mêmes racontēt de nous, quelle entree nous auons eue vers vous, & comment vous auez esté conuertis des idoles à Dieu, pour seruir au Dieu viuant & vrai:

CAP. I.

5. Quia Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed in virtute & in Spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos.

For our Gospell was not unto you in worde onely / but also in power / & in the holy Ghost / and in much assurance / as ye knowe after what manner we were among you for your sakes.

6. Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini: excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus sancti.

And ye became followers of us / and of the Lord / and receiued the word in much affliction / with ioy of the holy Ghost.

7. Ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia & in Achaia.

So that ye were as enamples to all that beleue in Macedonia and Achaia.

8. A vobis enim diffamatus est sermo Domini: non solum in Macedonia & in Achaia, sed in omni loco, fides vestra quae est ad Deum, profecta est, ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui.

For from you sounded out the word of the Lord / not in Macedonia and in Achaia onely / but your faith also which is toward God / spread abroad in all quarters / that we need not to speake any thing.

9. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos: & quomodo conuersi estis ad Deum à simulachris, servire Deo vivo & vero.

For they themselves shewe of you what manner of entering in we had unto you / and howe ye turned to God from idoles / to serue the liuing and true God.

Das I. Capitel.

5. Daß unser Evangelium ist bey euch gewesen / nicht allein im wort / sondern beyde in der Krafft vnd in dem heiligen Geist / vnd in grosser gewisheit / wie ye wisset / welcher ley wir gewesen sind vnter euch / vmb ewrent willen.

Ne vort Euangelium hassuer veret hoff eder / iche aleniste i ord / men baade i Krafft oc vdi den heilig And / oc i stor vished / lige som i vide / huorledis vi hassue veret / blant eder / for eders sthld.

6. Vnd ihr sendt unser Nachfolger worden / vnd des H E R R E N / vnd habt das wort auffgenommen vnter vilen trübsaln / mit freuden im heiligen Geist.

De i ere bleffne vore Effterfølger oc H E R R E N / oc hassue anammet Ordet i megen drøff / uelse mer glæde vdi den heilig And.

7. Also daß ir worden sent ein Fürbild allen glaubigen in Macedonia vnd Achaia.

Saa / at i ere bleffne i Exempel saar all / dem som tro i Macedonia oc Achaia.

8. Denn von euch ist erschollen das wort des H E R R E N / nicht allein in Macedonia vnd Achaia / sondern an allen orten ist auch ewer Glaube an Gott außgebrochen / also / daß nicht noth ist / euch etwas zu sagen.

Ihi H E R R E N Ordet vbrodt aff eder / iche aleniste i Macedonia oc Achaia / men eders Ero til Gud er oc saa vdkommen i alle Stæder / saa / at der gøris iche behoff / at siye eder noget.

9. Denn sie selbs verkündigen von euch / was für einen eingang wir zu euch gehabt haben / vnd wie ihr bekehret sent zu Gott / von den Abgöttern / zu dienen dem lebendigen vnd waren Gott.

Ihi de forkynde self om eder / huordan Indgang vi hassde til eder / oc huorledis i ere omuende til Gud fra Afguder / at tiene den leffuende oc sande Gud.

Kapitola I.

5. Nebo Evangelium nasse nestalo se k wam toliko w feci / ale w mocy / a w Duchu Swatym a w gisiorc mnohem / pakoż wijsie pacy gsmie byli w was / a to pro was.

Przeto iż Ewangelia naszą była w was nie powieszcia tylko ale też y mocą w Duchu św. i siłą / y prawdy wym opewnieniu / i tak wiście iść o wmychmy byli między wami dla was.

6. A wy wcienni gste nasze / downiej nassiy y Pana / pfi hawssie slowo we mnohem za mufku s radostiy Duchu Swatym i zho

A wyscie sie stali naszymi przy awy slowo z wciśm wielkim / z w. selem Duchu św. i tego.

7. Tak że gste wcienni przykladem wssiem wernym w Macedonia i Achaia.

Tak iście byli wzorami wssym / kim wierzacy w Macedonii i y w Achaia.

8. Nebo od was rozhlasyła se feci PANJE: ne toliko w Macedonia i a w Achaia / ale y ha kazdem mijsie Wsja wasse / kieraż gste k Bohu roznesła se / tak że nenij nam potřebij nic mluwit.

Abowsem od was nte tylko brzmiało slowo w Macedonii y w Achaia / ale też na wssim mteywu w. a. w. a. E. a. i. e. w. Boga tak siwnela / iż nam nie potre zeba nic mow. c.

9. Dni sami zaqisť o nás wyznawagij / pacy gsmie pfij / chod mli k wam: A kierať gste se obratili ku Bohu od Modloslawcni / abyście sluzili Bohu žiwemu a prawemu.

Gdyż ont o was powledat / cochy za przystep do was mli / a takofcie nawrocent byli Boga opusciwszy bawany / abyście sluzili Bogu žywuemu y prawemu.

א

10 פד מספיתו לברה מן
שמיא לישוע הו דאקים
מן בית מיתא דהו מפבא
לו מן רוגא דאחא:

E per aspettarsi da i cieli il suo Figliuolo, il quale egli ha risuscitato da morte, cioè l'XV, che ci libera da l'ira futura.

ב

1 ואנתון דדעו אנתון אחי
דמצלנו דלחכוך לא הנא
סריקאית הנא:

Imperche voi stessi sapete bene, fratelli, che la nostra entrata a voi non fu vana.

2 אלא ליהבם דשנן
ואנטערנו איה דדעיתון
בבליפוס ודדיו באגנא
בפלא מלל צמכו
בברהסא דאלו סברתה
דמשיחא:

Ma che offendo noi prima stati affitti & oltraggiati in Filippi, come voi sapete, premo ardire nel nostro Iddio, d'annunziare appresso di voi l'Evangeliu di Dio con molto combattimento.

3 בויאנו גיר לא הנא מן
טעיתא אה לא מן
טפיתא אה לא פנבלא:

Perche la nostra esortatione non fu da inganno, ne da immonditia, ne con fraude.

4 אלא איה דדקיו
לא להא דתתחמו סברתה
הכא ממליו לא איה
דלגי אנשא נשבר אלא
לא להא הו דבקה לבנתו:

Ma secondo che noi siamo stati approvati da Dio, per esser commesso l'Evangeliu, cosi parliamo: non come per piacere a gli huomini, ma a Dio, che approva i nostri cuori.

5 אה לא גיר ממתו
אתחשו בממלא שדלא
איה דדעו אנתון ולא
בצלתא דנענא אלהא
סדא:

Conciosia che ne anco siamo mai stati in parole d'adulatione, come voi sapete, ne con occasione d'avaritia, Iddio n'e testimonia.

א

10 ולקוות אל כנו מיתא השמיא
אשר הקימו מביתם את ישווע
אשר פדה אותנו מאחא הבא:

Y esperar a su Hijo de los cielos, al qual leuantó de los muertos; Iesus el qual nos libró de la yra que ha de venir.

ב

1 ואנאם ידעאם אחי את
מבואנו אשר אליכם כיה לא
לשונא הנה:

Porque Hermanos, vosotros sabeys que nuestra entrada a vosotros ne fue vana.

2 כיהאם נגועים מביים ומעני
ומגדפם אנחנו לפניכם כמו
ידעאם אתם בפילפם בבטחון
הופענו באלהינו לדבר אליכם
את בשורת אלהים בכל קרב:

Antes aun, auiendo padecido, y sido affrentados en Philippos, como sabeys, tuuimos osadia en el Dios nuestro para annunciarhos el Euangelio de Dios con mucha sollicitud.

3 כיהאנו מנינו אינאם הכל ומעשה
תעיתים ולא מטמא ולא
בחך ומרמה:

Porque nuestra exhortacion no fue de error ni de immundicia, ni por enganno.

4 כיהאם כמו נבחנו מאלהים
להאמר הבשורה כל מדברים
אנחנו לא כמוהם אשר יבקשו
למצוא חן בעיני האדם כיה
אם להתרצות אל אלהים
הבחן את לבוחינו:

Sino por auer sido aprouados de Dios para que se nos encargasse el Euangelio; anzi hablamos, no como los que agradan a los hombres, sino a Dios, el qual prouea nuestros coraçones.

5 ולא בכל עת דדבר הנפה
היינו כמו ידעאם ולא בצלילת
הבצע אלהים מעיד הוא:

Porque nunca fuemos lisongeros en la palabra, como sabeys, ni tocados de auaricia: Dios es testigo.

א.

10. Καὶ ἀναμένει τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἰησοῦ τὸν κύριον ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Et pour attendre des cieus son Fils Iesus, qu'il a resuscité des morts, lequel nous deliure de l'ira à venir.

ΚΕΦΑΛ. β.

Αἱ τοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἰσοδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἄνεμὴ γέγονεν.

Car, freres, vous-mêmes sauez que nostre entrée vers vous, n'a point esté vaine:

2. Ἀλλὰ καὶ παρῆντες καὶ ὁλοκαίοντες, καθὼς οἴδατε, ἐν φιλιπποῖς, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν, λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τῷ θεῷ ἐν πολλῇ ἀγῶνι.

Ains encores qu'au parauant nous eussions esté affligés & outragés en Philippes, comme vous sauez, nous auons prins hardiesse en nostre Dieu de vous annoncer l'Euangile de Dieu avec grãd combat.

3. Ἡ γὰρ ἀποκλήσις ἡμῶν ὅδε ἐκ πλάνης, ἢ δὲ ἐξ ἀκαταστάσεως, οὐτε ἐν δόλῳ.

Car nostre exhortation n'a point esté par abus, ni par vilenie, ni en fraude.

4. Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεν ὑμᾶς τῷ θεῷ πειράσασθαι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλῶμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι πᾶς καρδίαν ἡμῶν.

Mais comme nous auons esté aproués de Dieu, a ce que la predication de l'Euangile nous fust commise, ainsi parlons-nous, non point comme voulans complaire aux hommes, mais à Dieu qui approue nos cœurs:

5. Οὐτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ καλακείας ἐγγιγήμεν, καθὼς οἴδατε, οὐτε ἐν παροψίᾳ πλεονεξίας θεὸς μάστις.

Car aussi ne nous sommes-nous iamais trouués en paroles de flatterie, ainsi que vous le sauez: ni en pretexte d'auarice Dieu en est témoin.

CAP. I.

10. Et expectare Filium eius de cælis (quem suscitavit ex mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

And to looke for his sonne from heauen/whom he raised from the dead; eue Iesus which deliuereth vs from the wrath to come.

CAP. II.

Nam ipsi scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit.

For ye your selues know / brethren / that our entrance in vnto you was not in vaine.

2. Sed antè passi, & cõtumeliis affecti (sicut icitis) in Philippis, fiduciam habuimus in Deo nostro, loquid vos Evangelium Dei in multa solitudine.

But euen after that we had suffered before and were shamefully entreated at Philippis (as ye know) we were bold in our God / to speake vnto you the Gospell of God with much solitudine.

3. Exhortatio enim nostra, non de errore, neque de immunditia, neque in dolo.

For our exhortation was not be deceit, nor be uncleannes, nor be guile.

4. Sed sicut probati sumus à Deo, ut crederetur nobis Evangelium, ita loquimur: non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra.

But as we were allowed of God / that the Gospell should be committed vnto vs, so we speake / not as they that please men; but God / which trieth our hearts.

5. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione avaritiæ, Deus testis est.

Neither yet did wee euer use flatteringe wordes; as ye know / nor coloured conuenienses / God is recorde.

Das I. Capitel.

10. Vnd zu warten seines Sohns vom Himmel / welchen er auferwecket hat von den Todten / Iesum / der vns von dem zukünftigen zorn erlöst hat.

De at ventre hans Son aff Himmelen / huißden hand opuerre fra de Døde / Ihesum / som oss forløste fra den tilkommende Brede.

Das II. Capitel.

Denn auch ihr wisset / lieben Brüder / vom vnserm eingang zu euch / daß er nicht vergeblich gewesen ist.

For di art oc vide / kære Brødre / aff vor indgang til eder / at hand haßuer icke veret forgeffuis.

2. Sondern als wir zuvor gelidten hatten / vnd geschmächet gewesen waren zu Philippen (wie jr wisset) waren wir dennoch freudig inn vnserm Gott / bey euch zu sagen das Evangelium Gottes / mit grossem kampff.

Men som vi haßde tilforn ledet / oc vaare foractedet i Philippen (som i vide) da vaare vi alligenel frimodige i vor Gud / at siße Guds Euangelium hoß eder / mer for strid.

3. Denn vnser ermahnung ist nicht gewesen zu irthumb / noch zu vnreinigkeit / noch mit list.

Thi vor formanelse haßuer icke veret til vildfarelse / oc icke til vrenlighed / oc en til listighed.

4. Sondern wie wir von Gott beveret sind / daß vns das Evangelium vertrawet ist zu predigen / also reden wir / nicht als wolten wir den Menschen gefallen / sondern Gotte / der vnser hertz prüfet.

Men siße som vi ere proffuede aff Gud / at Euangelium er oss befaler at predicke / saa tale vi icke som vi vilde behagis Mennisten / men Gud / som proffuer vor hertzer.

5. Denn wir nie mit schmeicheltworten sind vmbgangen (wie ihr wisset) noch dem Geiße gestellet / Gott ist des zeuge.

Thi vi omgingis aldri mer smigrinde ord (som i vide) / oc en lagde oss offeret Berighed / Gud er Vidne der til.

Kapitola I.

10. A očkawali Syna geho; Niebe (kerchho; wzkijst) z mrtwyh) Geziße / kerchho; wy; swobodil nás od hněwu budau chho.

Očkawali Syna tego z mrtwyh; / Eorego wzbudził z martwyh; / to jest Jezuś / który wybawia nás od onego gniewu przyszłego.

Kapitola II.

N Ebo y wy sami Bratři; wjete nás; přichod k wám; že geři nebyl daremní;

For di same wlecie bratři; / iz přystep náš do was nie był prozny.

2. Ale přwe trpěli gsmie / y haněni; sněsti (yakož wjete) w Wěstě; / Filippis; / magice dauřfani; y sněstost w Bohu; našem; / k mluwenci wám Ewan; gelium Božijho s welikým v; slyowáním

Ale cho; a; m; p; przed tym cter; p;eli; y zelent byli w Filippis; / i; so wlecie; / a; w; k; z; sněsteln; so; bie počeli w Bohu; našem; / ku przepowiedaniu v was Ewangelium Božijho s welikým v; slyowáním.

3. Napominánij; žagist; naš; se nebylo z omplu a podvodu; ani w nečistotě; ani w listi;

Abowsem napominánie naše nie bylo z omplu ani z niečystoty; ani z chytroscia.

4. Ale yakož gsmie žfusseni od Boha; / aby nám swětkeno bylo Ewangelium; / tak mluwime; / ne yako lidem selibij; ce; / ale Bohu; / kerchho; žfussuge sroch; našijh.

Ale takomy si Bohu podobá; / i; aby nám byla zwierzoná Ewangelia; / tak mowimy nie jako lidem podobá; / ale Bohu; / ktorý doświadcza serc; našijh.

5. Anij; gsmie žagist; sdy w; žijwali k;ci pochlebni; / yakož wjete; / anij; gsmie stáli o lakom; stwij; / Duoh; swědek geři;

Abowsem n; g; d; smy nie w; w; w; powieści pochlebney; / i; ako wlecie; / anij; smy dla lakomstwa nie zm; y; stáli; / Bog; świadczeni test.

ב

6 ולא פִּעִין שׁוֹכְחָא מִן
בְּנֵי נֶשָׂא לֹא מִזְכּוֹן וְלֹא
מִן אֲחֵרֵינוּ בְּד מִשְׁפָּחָיו
הֵינוּ יִקְרָנוּ לְמַהֲמָאֵינוּ
שְׁלֵחָא דְמִשְׁחָא :

*Ne cercando gloria dagli uomini,
ne da Voi, ne da altri: Ancor che noi po-
tessimo offrire di grauezza, come Aposto-
li di Christo.*

7 אֵלֵּא הֵינוּ בִּנְיָנוֹן מִ
מִשְׁכָּח וְאִךְ מִרְבִּנְיָתָא
דְּמַחֲבָבָא בְּנֵיהּ :

*Ma siamo stati mansueti nel mezzo
di Voi, come se Vna nutrice nutricasse i
suoi proprii figliuoli.*

8 הִבְנָא אֶרֶץ חֲנוּ מִחֲבִיבֵינוּ
וּמִסִּסְחֵינוּ לְמַתֵּל לָכוֹן לֹא
בְּלִחִיד סְבָרְתָּהּ דְּאֵלֵּהּ
אֵלֵּא אֶרֶץ נִבְשׁוֹן מִטָּה
דְּמַחֲבִיבֵינוּ אֶתְנוּ :

*Essendomi così affettionato, desiderava-
uamo di cuore farvi partecipi non sola-
mente de l' Euangelio di Dio, ma ancor
de le nostre proprie anime: percioche Voi
ci erate carissimi.*

9 צִהְדִּינוּ אֶתְנוּ זֵר אֶחָיו
דְּלֵאִין הֵינוּ וְצִמְלִין בְּצִבְד
אִידִינוּ בְּלֵאִיא וּבִאֶמְמָא
דְּעַל חַד מִזְכּוֹן לֹא נִאֲקִיר :

*Imperache Voi Vi ricordate, fratelli,
de la nostra fatica e sudore: conciosia che
lavorando notte e giorno, per non graua-
re alcun di Voi, habbiam predicato ap-
presso di Voi l' Euangelio di Dio.*

10 אֶתְנוּ סִהְדִּינוּ וְאֵלֵּהּ
אִיכְנָא אֲכִרְנוּ לָכוֹן סְבָרְתָּהּ
דְּאֵלֵּהּ דְּפִנְיָתָא וּבִאֶמְמָא
תִּלְלֵנוּ רִשְׁנוּ הֵינוּ לָנוּ
בְּלֵהוּן מִהִימָנָא :

*Voi sete testimoni, e l'adio ancora, di
quanto farvi oiente e giustamente, & ir-
reprehensibilmente habbiam conuersato
tra Voi che haueate creduto.*

11 אִיכְנָא דִּדְעִין אֶתְנוּ
דִּמּוֹ חַד מִזְכּוֹן אִךְ
אֶבָּא מִן בְּנֵיהּ :

*Si come Voi sapete, che noi habbiamo
ciascun di Voi (come il padre i suoi pro-
prii figliuoli.)*

ב

6 וְלֹא מִבְּקָשִׁים מִבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים
כְּבוֹד וְלֹא מִכֶּסֶם וְלֹא מֵאַחֲרִים
בְּהִיזָת לָנוּ יִכְלֹת לְהַכְבִּיד אֲחֵרִים
עֲלֵכֶם כְּמוֹ שְׁלִיחֵי הַמִּשְׁחָה :

*Ni buscando de los hombres gloria, ni de
vosotros ni de otros, aunque podiamos serhos
carga, como Apostoles del Christo.*

7 כִּי־אֵנָם גִּהִי־נוּ עֲנִיִּים בְּחוֹכְכֶם
כְּמוֹ אֲוִמְנֵת הַסִּכְנֵת לְבְנֵי־בִטְנָה :

*Antes fuemos blandos entre vosotros, co-
mo la que cria que regala sus hijos:*

8 גַּם כֵּן בִּיחֲמֵנו אֶתְכֶם חֲפִצְנוּ
לֵחֵת לָכֶם לֹא לִבְד אֲחֵרִים
בְּשׁוֹרֵת אֱלֹהִים כִּי־אֵנָם גַּם
אֲחֵרֵינוּ נִבְשָׁנוּ בְּעִבּוֹר כֵּן אֲהוּבֵינוּ
גִּהִי־נוּ :

*Tan amadores de vosotros, que quisiéramos
entregarhos no solo el Euangelio de Dios, mas
aun nuestras propias almas: por que nos erades
charissimos.*

9 כִּי־זָכַרְתֶּם אֶחָיו אֶת־עַמְלָנוּ
וְיָדִיעַ כִּפִּי־נוּ כִּי־יוֹמָם וְלַיְלָה
פָּעַלְנוּ כֵּן וְכִבְד אִישׁ מִמֶּכֶם
וּבִשְׁרֵנוּ אֶתְכֶם אֲחֵרִים בְּשׁוֹרֵת
אֱלֹהִים :

*Porque ya, Hermanos, hos acordays de nue-
stro trabajo y fatiga, que obrando de noche y de
dia por no ser graues a ninguno de vosotros, pre-
dicamos entre vosotros el Euangelio de Dios.*

10 עִידִים אִתָּם וְאֵלֵּהִם
אִיכְכָּה קְדוּשִׁים וְצַדִּיקִים
וְחַמִּימִים אִתְכֶם הַמֵּאֲמִינִים
הִי־נוּ :

*Vosotros soys testigos, y Dios, de quan San-
ctos, y justos, y irreprehensibles hos fuemos a los
que creyistes.*

11 כְּמוֹכֶם יִדְעֶתֶם כִּי־אֲחֵרִים כָּל־
אִישׁ מִמֶּכֶם כְּאֵל אֲחֵרֵינוּ :

*Como sabays, a cada vno de vosotros, como
el padre a sus hijos.*

6.

6. Οὐτε ζητούμετες ἐξ ἀνθρώπων
δόξαν, οὐτε ἀφ' ὑμῶν, οὐτε ἀπ'
ἄλλων, διωδάμενοι ὡς ἐαυτοὶ εἶναι
ὡς ἡμεῖς ἀποστόλοι.

*Et n'aueons point cherché gloire des
hommes ne de par vous, ne par autres:
iaçoit que nous eussions peu monstrier
autorité comme apostres de Christ:*

7. Ἀλλ' ἐγγιγήμενοι ἡπιοὶ ὡς μέσῳ
ὑμῶν ὡς ἀντροπὸς τάλπη τὴ ἐ-
αυτῆς τέκνα.

*Mais nous auons esté doux au mi-
lieu de vous comme si vne nourrice
nourrissoit tendrement ses enfans.*

8. Οὕτως ἡμεῖς οὐ μὲν δόδο-
κα ὑμῶν μετ' αὐτοῦ ὑμῶν οὐ μένον
τὸ διαγγέλιον τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ
τὰς ἐαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπη-
τοὶ ὑμῶν γεννησθε.

*Estans donc ainsi affectionnés enuers
vous, iouhaitois de vous eslargir, non
seulement l'Euangile de Dieu, mais
aussi nos propres ames: pource que
vous estiez bien-aimés de nous.*

9. Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοί, τὸν
καρπὸν ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον. νυκτὸς
γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι παρὸς
τὸ μὴ ὑποκαταστήναι τινα ὑμῶν ἐκ
ὑμῶν εἰς ὑμᾶς τὸ διαγγέλιον
τῷ θεῷ.

*Car, freres, vous auez souuenance
de nostre labeur & trauail: veu que
nous vous auons presché l'Euangile de
Dieu, besoignons nuit & iour, afin de
ne charger aucun de vous.*

10. Ὑμεῖς μαρτυρεῖτε, καὶ ὁ θεὸς, ὡς
ὁσίως, καὶ δικαίως, καὶ ἀμεμπτῶς
ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγγιγήμενοι.

*Vous estes tesmoins, & Dieu aussi,
comment nous-nous sommes portés
sainctement & iustement, & sans repro-
che enuers vous qui croyez:*

11. Κατὰπερ οἶδατε, ὡς ἐν ἑκάστῳ
ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἐαυτοῦ.

*Ainsi que vous suez que nous vn
chacun de vous (comme vn pere ses en-
fans.*

I. AD THESSALON.

CAP. II.

6. Nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis.

Neither sought we praise of men / neither of you nor of others.

7. Cum possemus vobis oneri esse, ut Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foveat filios suos.

When we might have bene charged / as the Apostles of Christ: but we were gentle among you / even as a nurse cherishes her children.

8. Ita desiderantes vos, cupidè volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis.

Thus being affectioned towards you / our good will was to have dealt unto you not the Gospel of God only / but also our own souls / because ye were dear unto us.

9. Memores enim estis fratres laboris nostri & fatigationis, nocte & die operantes, ne quem vestrum gravemus, prædicavimus in vobis Evangelium Dei.

For we remember / brethren / our labour and travail: for we laboured day & night / because we would not be chargeable unto any of you / and preached unto you the Gospel of God.

10. Vos testes estis & Deus, quam sanctè, & iustè, & sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus.

We are witnesses / and God also / how holy / and just / and unblameable we behaved our selves among you that believe.

11. Sicut scitis qualiter unumquemque vestrum (sicut pater filios suos.)

As ye know how that we exhort one of you (as a father his children.)

I. An die Thessalonicher.

Das II. Capitel.

6. Haben auch nicht ehre gesucht von den Leuten / weder von euch / noch von andern.

Wi soget oc ick are aff Menschen / huerden aff eder / oc ick aff andre.

7. Hetten euch auch mögen schwer sein als Christi Apostel / sondern wir sind Mütterlich gewesen bey euch. Gleich wie eine Amme ihrer Kinder pfleget.

Wi maatte oc vereet eder til besuarende / som Christi Apostel. Wen wi vaare moderlike hofte eder / lige som en Amme pfeget sine Børn.

8. Also hatten wir herkenlust an euch / vnd waren willig euch mit zu theilen / nicht allein das Evangelium Gottes / sondern auch vnser leben / darumb / daß wir euch lieb haben gewonnen.

Saa haffde wi oc hietens lyst aff eder / oc vaare villige til at dele med eder / icke aleniste Guds Evangelium / men oc saa vore lif / fordi / at wi singe kærlighed til eder.

9. Ihr seht wol eindächtig / lieben Brüder / vnser arbeit / vnd vnser mühe / denn tag vnd nacht arbeiten wir / daß wir niemand vnter euch beschwerlich weren / vnd predigten vnter euch das Evangelium Gottes.

I komme vel ihu / kære Brodre / vort arbeide oc vor image / Thi wi arbejdede dag oc nat / at vi skulde ingen vere til besuarende ibland eder / oc predikede Guds Evangelium ibland eder.

10. Das seht jr zeuge vnd Gott / wie heilig vnd gerecht vnd vnsträfflich wir bey euch (die jr glaubig waret) gewesen sind.

Der ere i Vidne til oc Gud / med huad heilighed oc huoreiserdelige oc vstraffelige vi vaare hofte eder (i som trode.)

11. Wie jr denn wisset / daß wir / als ein Vater seine Kinder / einen jeglichen vnter euch.

Lige som i oc vide / at vi huer besynderlige ibland eder / lige som en Fader sine Børn.

I. R Thesalonycen.

Kapitel II.

6. Ani gsmc hiedall od liti chvāli / ani od wās / ani od gi nych.

Ani hufālac & waly z ludzi / ani od was / ani od inych.

7. At gsmc mohli wās obrē / jowati / nato Krysforoi Apōstoli: ale bpli gsmc tak pokoz / anij mēz wāmi / nato kōzj / Matka krmij Syny swē.

Mogaw wās obrē / jowati / nato Krysforoi Apōstoli: ale bpli gsmc tak pokoz / anij mēz wāmi / nato kōzj / Matka krmij Syny swē.

8. Takowē nāchynosti gfaus / te k wām / chēli gsmc / Erde wydati wām / netolito Ewangelium Boży / ale tak j jowas / w nasse: nebo gste nām vtnēs / ni nāymilegssj.

Tak tedychutliwi / prēc w wām / k wām / chēli gsmc / Erde wydati wām / netolito Ewangelium Boży / ale tak j jowas / w nasse: nebo gste nām vtnēs / ni nāymilegssj.

9. Pamatugete jagistē Bratē / na prācy nassj / a kterak gsmc wstāwali we dne w nēch / pracujcie / abychom jādnoho / zwās neobē / jowati / kājice wām Ewangelium Boży.

Abowēm brācia pāmietacie / praca nāsę y floz / orbi / gdyj w nos / cy w dnie robicie / abyśmy jādno / go / zwās nie obē / jowati / kājice wām Ewangelium Boży.

10. Wn sami gste swēdkowē / toho y Buoh / kterak gsmc swa / tē a sprawedliwē / y bez auho / ny obcowali mēz wāmi / kter / kij gste wēkili:

Wy swēdkowē / testacie y / Bog / iści / swiatobliw e y / sprawiedliwie / y bez nagannia / jyl miedzy wāmi / kterzyście wos / erzi.

11. Jakoż wiste / kterak gedno / ho kājdo / zwās / nato Dēc / Synuow swōych.)

Jako wiste / kterzyśmy spos / bem kājdo / zwās / nato Dēc / Synuow swōych.)

ב
12 בָּצִינוּ הֵנוּ וּמָלֵנוּ הֵנוּ
בְּלִבָּנוּ וּמִסָּהִידֵינוּ לָכֵן
דִּתְהִלָּנוּ אִיךָ דִּינָא
לְאַלְהָא הוּא דִּקְרָבָנוּ
לְמִלְכֻתָּהּ וּלְשִׁיבְחָהּ:

*Esortato, è consolato, è protestatosi
che caminasse degnamente secondo l'id-
dio, che s'hachiamati al suo regno & à la
sua gloria.*

13 מְטִיל הֵנָּה אִיךָ הֵנוּ
מִיָּדֵינוּ אֲמִינָאִית לְאַלְהָא
דְּמִלְתָּה דְּאַלְהָא דִּקְרָבָנוּ
כְּמוֹן לֹא הוּא אִיךָ מְלָתָה
דְּבִנְיָנָא קְרָבָנוּ אֲלָא
אֲכִנְיָה דְּאִימְרָה שְׂרִירָתָהּ
מְלָתָה דְּאַלְהָא וְהִי בְּעִבְרָא
מִסְתַּעְרָא בְּכֹון וּבְאִלּוּן
דְּמִהֲרָנוּ:

*Per questo ancor noi rendiamo con-
tinuamente grazie à Dio, che quando voi
riceveste la parola di Dio, che hanete & di-
ta da noi, riceveste non parola d'huomo,
ma parola di Dio (come & eramente) & à
laquale ancora opera in voi che credete.*

14 אֲנִתֵינוּ דִּין אַחֵר
אֲתִדְמִיתוּן לְעִדְתָא דְּאַלְהָא
דְּבִהּוּדָא הִלּוּ דְּבִשְׁוָעָא מִ
מְשִׁיחָא דִּהִבּוּ סִיבְרָתוּן
אִיךָ אֲנִתֵינוּ מוֹ בְּנֵי שְׂרָבְתָנוּ
אֲכִנְיָה דְּאִיךָ הֵנוּ מוֹ
יְהוּדָא:

*Imperocche voi, fratelli, sete fatti imi-
tatori de la Chiesse di Dio che sono ne la
Giudea in Christo & v: percioche ancor
voi hanete patito le medesime cose da
quelli de la vostra propria gente, & si come
ancor noi da i Giudei.*

15 הֵנוּ דְּלִמְרוֹ שְׁוָעָא
מְשִׁיחָא קְטִילוּ וְלִגְבִּי
דְּמִנְחָו וְלוֹ דְּבִי וְלִאֲלִהָא
לֹא שְׂפָרְיוּ וְעִבְדִּיו סְקִיבָלָא
לְכִלְהוֹן בְּנֵי אָנְשָׁא:

*Iguale hanno similmente occiso il Si-
gnor Iesus, & i lor proprii Profeti, & han-
no perseguitato ancor noi, & non piaccio-
no à Dio, & son contrarii à tutti gli hu-
mini.*

ב
12 הִתְחַנְנוּ לָכֵן וְנִחְמָנוּכֶם
וְהַעֲד לְהִתְהַלֵּךְ וּלְהוֹיֹת תַּמִּימִים
לְפָנֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא לָכֵם
אֶל־מְלָכּוֹת כְּבוֹדוֹ:

*Exhortauamos y consolauamos, y hos pro-
testauamos que anduiesseis como es digno de
Dios que hos llamó à su Reyno y gloria.*

13 עַל־כֵּן גַּם אֲנַחְנוּ מוֹדִים
לְאַלְהִים לְנִצָּחַ כִּי־בְקָרְבָנְכֶם
מִמְרוֹ אֶת־דְּבַר שְׁמוֹעַת אֱלֹהִים
לְקַחְתֶּם לֹא דְבַר חַאנְשִׁים כִּי־
אִם כְּמוֹהוּ בְּאִמְרַת דְּבַר אֱלֹהִים
אֲשֶׁר גַּם פּוֹעַל בְּכֶם חַמְאֲמִינִים:

*Por lo qual tambien nosotros hezemos gra-
cias à Dios sin cessar, de que auiendo recebido
de nosotros la palabra de la doctrina de Dios, la
recebistes no como palabra de hombres, mas
(como à la verdad lo es) como palabra de Dios
el qual obra en vosotros los que creyestes.*

14 כִּי־אַתֶּם מִדְּמִים גִּהִיְתֶם
אֲחֵי לְעִדּוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּיהוּדָה
בִּישׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ כִּי־כִכָּה עֲנִיתֶם
גַּם אַתֶּם מַחְבְּרֵי מִטִּיָּכֶם כְּמוֹ
גַּם הָמָּה מִיהוּדִים:

*Porque vosotros, Hermanos, aueys sido imi-
tadores en el Christo Iesus de las Iglesias de Di-
os que estan en Iudea, que aueys padecido tambi-
en vosotros las mismas cosas de los de vuestra
propria nacion, como tambien ellos de los Iu-
dios.*

15 אֲשֶׁר גַּם אֶת־אֲדֹנֵינוּ יֵשׁוּעַ
הַמָּשִׁיחַ הַמֵּיתוֹ וְנִבְיָאֵיהֶם וְדִבְרֵינוּ
וְאִנּוֹם טוֹבִים בָּעֵינֵי אֱלֹהִים
נִהִי־בָתֶּם הָפֵךְ מִכָּל־בְּנֵי
אָדָם:

*Que tambien mataron al Sennor Iesus, y à
sus proprios Prophetas: y à nosotros nos han
perseguido. y no son agradables à Dios, y a todos
los hombres son enemigos:*

C.

12. Παρακαλουῦντες ὑμᾶς καὶ
παρηγοροῦμεν καὶ μαρτυροῦμεν
εἰς τὸ περιπατεῖσθαι ὑμᾶς ἀζίως
τῷ θεῷ & καλουῦντι ὑμᾶς εἰς
τὴν αὐτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

*Auons exhorté & consolé, & adiué, que
vous cheminassiez dignement, come
il est seant selon Dieu qui vous appelle à
son royaume & gloire.*

13. Διὰ τῆς καὶ ἡμεῖς δι' ἡμε-
ρῶν μὲν τῷ θεῷ ἀβλαβήτοις, ὅτι
παρελαβόντες λόγον ἀνθρώπου
ἡμῶν, τῷ θεῷ, ἐδέξαμεν & λόγον
ἀνθρώπων, ἀλλὰ, καθὼς ἐστὶν ἀ-
ληθὺς, λόγον θεοῦ ὅς καὶ ἐνεργεῖ-
ται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

*Pour ceste cause aussi, rendons-nous
graces à Dieu sans cesse, de ce que quād
vous auez receu de nous la parole de la
predication de Dieu, vous l'auiez receu-
ue, non point comme parole des hom-
mes, mais (ainli qu'elle est véritable-
ment,) comme parole de Dieu, laquelle
aussi besongne avec efficace en vous
qui croyez.*

14. Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐβλήθη-
τε, ἀδελφοί τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ
θεοῦ τῶν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἰσραήλ, ἐν
ἰησοῦ ἡσού, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπαύρηται καὶ
ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλε-
τῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἰσ-
ραήλ.

*Car, freres, vous estes faits imita-
teurs des Eglises de Dieu qui sont en
Iudee en Iesus Christ, par ce que vous
auez aussi souffert les mesmes choses de
par ceux de vostre propre nation, com-
me aussi iceux par les Iuifs:*

15. Τῶν καὶ τὸν κύριον & πατὴ-
νάντων ἡσού, καὶ τοὺς ἰδίους προ-
φήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιώξαντων,
καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πάντων
ἀνθρώποις ἐναντίων.

*Lesquels ont mesme mis à mort le
Seigneur Iesus, & leurs propres pro-
phetes, & nous ont dechassés & ne plat-
sent point à Dieu, & sont aduersaires à
tous hommes:*

CAP. II.

12. Deprecantes vos & cōsolantes, testificati sumus ut ambularetis dignē Deo, qui vocavit vos in suum regnum & gloriā.

Exhorted you/and comforted/and testified that he woulde walke worthe of God/who hath called you vnto his kingdome and glorie.

13. Ideo & nos gratias agimus Deo sine intermissione: quoniam cū accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed (sicut est verē) verbum Dei, qui operatur in vobis qui credidistis.

For this cause also thanke we God without ceasing / that when we receyued of vs the worde of the preaching of God/ he receyued it not as the worde of men/ but as it is inderde the worde of God / which also worketh in you that beleue.

14. Vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum Dei quæ sunt in Iudæa in Christo Iesu: quia eadem passi estis & vos à contribulibus vestris, sicut & ipsi à Iudæis.

For Brethren/ we are become followers of the Churches of God/ which in Iudæa are in Christ Iesus / because we haue also suffered the same thinges of your owne countreymen/ euen as they haue of the Jewes.

15. Qui & Dominum occiderunt Iesum & Prophetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus adversantur.

Who both killed the Lorde Iesus/ & their owne Prophetes/ and haue persecuted vs / and God they please not / and are contrarie to all men.

Das II. Capitel.

12. Ermahnet vnd getröstet vnd bezeugt haben / daß ihr wandeln solltet würdiglich für Gott / dereuch beruffen hat zu seinem reich vnd zu seiner herrlichkeit.

Formanede/oc tröstede/oc videnede/At i stude vandre verdelige saar Gud/ som kaldede eder til sit Rige oc til sin Herlighed.

13. Darumb auch wir ohn unterlaß Gott danken/ daß jr / da jr empfanget von vns das Wort Göttlicher Predig/ namet ihres auff/ nicht als Menschenwort/ sondern (wie es denn warhafftig ist) als Gottes Wort/ welcher auch wirket inn euch/ die ihr glaubet.

Der saare tacke wi oc Gud vden afftadelse / at i der i singe den guddommelige predicens Ord aff oss/ da ananmede i der/ icke som Meniskens ord/ men si ge som Guds Ord (som der oc sandelige er) huiltken som oc arbejder vdi eder/ i som tro.

14. Denn ihr seht Nachfolger worden / Lieben Brüder / der Gemeinde Gottes in Iudæa / inn Christo Iesu/ daß ihr eben dasselbige erlitten habt von ewren Blutsfreunden / das jene von den Jüden.

Ihi at i / kære Brødre/ er bleffne Guds Menigheds Efterfolgere/ som er i Iudæa/ vdi Christo Iesu/ At i lige haaffue ledet det samme aff eders Brødre/ som de aff Iøderne.

15. Welche auch den HERRN Iesum getödtet haben/ vnd ihre eigene Propheten / vnd haben vns verfolget/ vnd gefallen Gott nicht/ vnd sind allen Menschen wider.

Huiltke der oc ihleffte den HERREN Ihesum/ oc deris egne Propheter/ oc forfulde oss/ oc de behage Gud icke/ oc ere alle Meniskle imod.

Kapitola II.

12. Prosice & testifice v snage nē napomijnagijce vās / abyssie hodnē chodili Bohu / kter ryz povolal vās k svētmu Krā, tovsitvi ak Glāwē.

Napomnāti y testifyte/ N bārs zo prositi abyssie postepovalt tās to nalez Bohu kthory was wezo wal do sw. Krolestwa y chwaly.

13. Protož y my dēfugeme Bohu bez přestānīj z toho/ že kdž gste přināl od nās lāzānīj Slowa Božijho/ přināl gste gene yako slovo lidstē/ ale (yakož gste v pravdē) Slovo Božij / kteržto dīlo svē ruosobij w vās / kterij gste v wēřiti.

Aprze to też dż/eFatemy Bos gu vstaviecinie / iż wy przysławiaj słowo Boże kiorescie sypsieli od nās / przysławicie nie zā słowo ludzkie/ ale (iako było prawdziwie) zā słowo Boże/ kthory ihez skates cznie sic okāzate w was ktrorzy wierzycie.

14. Wy zagistē Bratřij/ vlinēni gste nāsledownijcy Chrlwř Božijch/ kterž glau w Jidowstwu/ w Krystu Božijm: Neb gste takowžj wčny trpēli od wasseho Pokolenij/ yako y oni od Jidow.

Abowtem brācia stāłistē sic nāsławdocāmi Boščiolow Božych/ ktror sa w Jydowskij zemī w Krystusie Jezusie/ ijesie wy ty rzecyž čierpieli ob swoich przoro dnyh/ iako y oni od Jydow.

15. Kterž glau y Pāna Božisse zabili y svē Proroky/ a nām se protivili/ a Bohu se nelibij.

Ktrorž też Pāna Jezusa zābilsy/ y wlasne Proroki/ y nās wgnāli/ ani sic Bohu porodāti/ y wbyřh Eim sic ludziam przeciwiata.

ב

16. דכליו לן דנמלל עם
עממא דנאחון למשלמו
הסתיחה בכל ובו מטי דין
עליהו דנאחון עד מנ
לחיתת:

*Proibendoci il parlare à i Gentili, ac-
cioche si saluino, per colmare sempre i lor
peccati: perche l'ira è venuta sopra essi
infìn à l'estremo.*

17. חנו דין אחי חנו ויתמא
מנכון ובנא דשעתא באפיו
ולא בלבו ויתראיר
אתחפטן למחוא אפיו
באובא סגיא:

*Hor moi, fratelli, essendo priui di voi
per un poco di tempo con la presentia, non
gia col cuore, tanto maggiormente ci sia-
mo ingegnati con molto desiderio di ve-
der la vostra faccia.*

18. וצבין דנאחא לותכון
אנא פולוס חדא ובו
ותיתיו וצבני סטנא:

*Per ilche siamo soluti venire à voi
(certamente io Paulo) & una volta è
due: ma satana ci ha impediti.*

19. אינו ציר סברו וחדותו
ובלילא דשוכהו אלא או
אנתו קדם מבו ישוע
במאיתיה:

*Perche quale è la nostra speranza, o
allegrezza, o corona di gloria? non sete
ancor voi nel conspetto del nostro Signor
Iesv Christo, ne la sua venuta?*

20. אנתו אנו ציר
ותשבו חנו וחדותו:

*Certamente voi sete la nostra gloria
& allegrezza.*

1. ומטול דלל חמסון
צבין למפש באיתנאוס ב
בלחידיו:

*Per laqual cosa, non potendo noi piu
sostenere, ci parue bene d'esser lasciati so-
li in Atene.*

ב

16. הכלאים אוחנו מדבר אל
הגוים להושעם עד אשר תמלאו
עונותם תמיד ותקדים אותם
חרף אף יהיה ויתמר עליהם
עד כלת ויחרצה לנצח:

*Defendiendonos que no hablemos à las Gen-
tes para que se saluen: para que hincha la medi-
da de sus peccados siempre: porque la ira (de
Dios) los ha alcanzado hasta el cabo.*

17. ואנחנו אחינו כי שכל
שכלנוכם לעת השעה בפני
אך לא בלב על יתר מהר
לראות את פניכם ברב חמדה:

*Mas Hermanos, nosotros priuados de vo-
sotros por un poco de tiempo, de la vista no del
coraçon, por tanto nos apressuramos mas con
mucho desseo para ver vuestro rostro.*

18. על כן גכספנו לבוא
אלים (אני פולוס) גם אחת
פעם וגם פעמים ויכלאנו
השטן:

*Por loqual quesimos venir à vosotros, y o
Paulo à la verdad, una vez y otra: mas embaracó-
nos Satanás.*

19. ומי תקוהו אה שמה
אח עטרת תהלות הלא גם
אתם לפני אדנינו ישוע המשיח
בביתו:

*Porque que es nuestra esperanza, o gozo, o
corona de que meglorie? no soys vosotros de-
lante del Sennor nuestro Iesus el Christo en su
venida?*

20. כי אתם הוים כבודנו
ושמחתנו:

Que vosotros soy-nuestra gloria y gozo.

ג

1. על כן גלאינו להכיל ונחאפק
ונעזב לנו לבדנו באיתנאוס:

*Por lo qual no esperando mas acordamos
de quedarnos solos en Athenas.*

ג.

16. Καλούντων ὑμᾶς τοῖς ἔθνεσι
λαλήσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀνα-
πληρώσαι αὐτῶν πρὸς αἰμαρτίας
πάντοτε· ἐφθασε δὲ ἡ ὥρα αὐτοῦς ἡ
ὀργή εἰς τέλος.

*Nous empeschans de parler aux Gen-
tils à ce qu'ils soyent sauuez, afin qu'ils
comblent tousiours leurs pechez: car
l'ire est parueque sur eux iusqu'au bout.*

17. Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, ἀπρ-
φανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς και-
ρὸν ὥρας, πρὸς ὥρα, οὐ καρδία,
περισσότερος ἑαυτοῦ ἀσχυρὰ τὸ
πρὸς ὥραν ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐ-
πιθυμίᾳ.

*Or, freres, entant que nous auions
esté priués de vous pour un moment de
temps, de veue, nō point de cœur, nous-
nous sommes employés avec grand de-
sir de voir vostre face.*

18. Διὸ ἡ ἐλπίσ μου ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν πολλὰ, καὶ ἁ-
πλᾶς καὶ δις, καὶ ἐνεκρῖεν ἡμᾶς
ὁ σατανᾶς.

*Pourtant auons-nous voulu venir
vers vous, (au moins moi Paul) une fois,
voire deux: mais Satan nous y a mis de-
fourbier.*

19. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς, ἡ χαρὰ,
ἡ ἐφαι καυχῆσεως; ἡ οὐχὶ καὶ
ὑμεῖς ἐμπαροῦσεν τῇ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτῇ παρου-
σίᾳ.

*Car quelle est nostre esperance, ou
ioye, ou couronne de gloire? n'est-ce
pas vous aussi deuant nostre Seigneur
Iesus Christ à sa venue?*

20. Ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν
καὶ χαρὰ.

*Certes vous estes nostre gloire &
ioye.*

Κ Ε Φ Α Α. γ.

Δ Ἰδὲ μηκέτι ἐξγοντες ὁδοῦ-
σιν κατὰ ἀφθνήσκειν ἐν
ἀθῆναις μόνοι.

*Parquoi ne pouuans plus endurer,
il nous a semblé bon d'estre laissés seuls
en Athenes.*

CAP. II.

16. Prohibentes nos Gentibus loqui ut salvi fiant, ut impleant peccata sua semper, praevenit enim ira Dei super illos ulque in finem.

And forbid us to preach unto the Gentiles: that they might be saved: to fulfill their sinnes alwayes: for the wrath of God is come on them: to the vntill.

17. Nos autem fratres desolati à vobis ad tempus horaz, aspectu, non corde: abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio.

Forasmuch Brethren: as wee were kept from you for a season: concerning sight: but not in the heart: we enforced it more to see your face with great desire.

18. Quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, & semel & iterum: sed impedivit nos Satanas.

Therefore we would have come even to you (I Paul) at least once or twice) but Satan hindered us.

19. Quae est enim nostra spes, aut gaudium aut coronagloria? Nonne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis, in adventu eius?

For what is our hope or joy or crown of glorying? are not even you in the presence of our Lord Jesus Christ at his coming?

20. Vos enim estis gloria nostra & gaudium.

Yes: ye are our glory and joy.

CAP. III.

Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis.

Wherefore since we could no longer forbear: we thought it good to remaine at Athens alone.

Das II. Capitel.

16. Behren vns zusagen den Heyden/ damit sie selig würden/ auff daß sie ihre sünde erfüllen allewege/ denn der zorn ist schon endlich über sie kommen.

De formene off at eale til Hedningene/mer huilt/ der de maatte bliffue salige/ paa det de kunde opfyldte deris synder alleuegne/ Thi Breden er allerede endelig kommen offer dem.

17. Wir aber/ lieben Brüder/ nach dem wir ewer eine weile beraubet gewesen sind/ nach dem angesichte/ nicht nach dem herzen/ Haben wir desto mehr geeilet/ ewer angesicht zu sehen/ mit grossen verlangen.

Men wi/ kære Brodre/ effter at wi haaffue nogen tid vereet roffuede fra eder/ effter anseet/ icke effter hietet/ da haaffede wi diiff mere/ at see eders ansiet mer stort forlengelse.

18. Darumb haben wir wollen zu euch kommen (ich Paulus) zweymal/ vnd Satanas hat vns verhindert.

Der saare vilde wi komme til eder (ieg Paulus) tho gonge/ oc Satanas forhindrede oss.

19. Denn wer ist vnser hoffnung o der freude/ oder Kron des ruhms? Sent nicht irs für vnserm HERREN Jesu Christo/ zu seiner zukunfft?

Thi huo er vort Haab eller Glæde/eller roffis Krone? Ere icke oc i der saar vor HERRE Jhesu Christo/ i hans tilkommelse?

20. Thi sent ja vnser ehre vnd freude.

Dereto vor ere oc glæde.

Das III. Capitel.

Darumb haben wirs nicht weiter wollen vertragen/ vnd haben vnns lassen wolgefallen/ daß wir zu Athen alleine gelassen wurden.

Der saare vilde wi det icke ydermere fordrage/ oc vi lode vere off behageligt/ at bliffue alene i Athen.

Kapitola II.

16. Branišce nam abychoim nemluvili Dohanuom/ aby spasen bři mohli/ aby tak vžby vyplnili hřičny svr. Nebo geft přifšel hntw Boží na nř ađ do konce.

Branišce nam žebychmy nře mowili pogānom cymby byli zbā wient/aby zāwile wypelnili grze chyw/ abowiem ogānal te gulew āđ do konca.

17. My pak Bratřij gšauce zbaweni wās na čas nedlau/ hř obližgem/ alene srdcem: welmi gšme chtiwili byli widē: ti twāt wāšy s mnohau žādo: siji.

Ami brāčta bedac ošerocāš lym: bez wās nā krotkē cās obli: cinošcia nie srdcem/ wprzeymtes siny sie stārali w dŕie obliče wās: ſe z wielka chucia.

18. Neb chēli gšmepřijeti k wām/ nā žagistē Pawel ged: nau y podružē/ ale překážyl nām Sathanāš.

Dla tegošmy chēli přyst do wās/ (wloše žā ta Pawel) raz y powtore/ ale překážyl nam šatan.

19. Neb žagistē kerk nasse geft naděge/ aneb radoš/ aneb Koruna Glāwy: Wšak wy před Pānem nāšym Gēžij: šem Krystem gšte/ w přijšij: geho:

Abowiem krotāž test nādŕetā nāšā/ abowšete/ abo kotonā/ z krotorybmy sie ta chwāt: žali nře wy před obličinōšcia Pānā nāšego Jezu Křystā w přystie te: go?

20. Wy žagistē gšte slāwa nasse y radoš.

Žāstec wy testestē chwāla nāš šay wšelem.

Kapitola III.

Protož neprodlwagijce: wijce/ ližbilo se nām/ aby chom sami žuostali w Athe: nāch:

Atāť gdyšmy tuž wštrzymāc sie nie mogli/ ždālo sie nām žā rzeč: nālejšā abyšmy sami w A: thenāch žostali.

x

2 ונשדר לותכון לטימותאוס
אחיו משמשנא דאלהא
ומעדרנו בסכרתה
דמשיחא דישורכון ויבצא
מזכון על הימנתכון :

*E mandammo Timoteo nostro fratello,
è ministro di Dio, è nostro coadiutore ne-
l' Evangelio di Christo, à confermarci &
esortarui intorno la vostra fede.*

3 דלל אגש מזכון ת
תתקטע לה באולצנו
הליו אנתון גיר דדיו אג
אנתון דלהדא הו סימינו :

*Talmente che alcun non si turbasse
per queste tribulationi: perchè voi medesimi
sapete che noi siamo deputati à que-
sto.*

4 אף פד לותכון הויו גיר
קדמו אמרו לכו דעתידיו
למתאלצו איכנא דידעיו
אנתון דהוא :

*Percioche quando noi eravamo ap-
presso di voi, vi predicammo che noi dove-
uamo patir de l' affliction, come è adue-
nuto, e voi lo sapete.*

5 משול הנא אף אנא לא
חמסנת עד מא דשדרת
דאדע הימנתכון דלמא
ינסיכון מנסנא ויהוא
עמלו סריקא :

*Per questa cagione ancor io non po-
tendo piu sostenere, mandai per conoscere
la vostra fede: accioche il tentatore non
vi hauesse in qualche modo tentati, è la
nostra fatica fusse divenuta vana.*

6 השא דיו מו דאתנא
לותו טימותאוס מו
באידיוכון וסברו על
הימנתכון ועל חובכון
דאית לותכון עיהדנו טבא
בכל עדו וסויו אנתון למ
למחיו איכנא דאף חנו
לכון :

*Et essendo poco fa venuto Timoteo da
voi à noi, & hauendoci annuntiatu la
fede è charità vostra, è che haucte sempre
buona memoria di noi, desiderando ve-
derci, come ancor noi voi.*

x

2 ושלחנו אחי טימותאוס אחינו
ומשרת אלהים ועוזרנו בבשורה
המשיח לסעדרכם ולנחמכם
על אמונתכם :

Y embiamos à Timotheo nuestro Hermano
y ministro de Dios (y ayudador nuestro) en el
Euangelio del Christo, à confirmarnos y exhor-
tar hos en vuestra fe:

3 פו יחדד לבככם על צרותי
ומצוקותי האלה כי אנכם
יודעים כי לואת הושמנו :

Para que nadie se mueua en estas tribulacio-
nes: porque vosotros sabeyd que nosotros somos
puestos para esto.

4 וכי עוזרנו היינו עמכם
בכאנו לכם כי עתידים היינו
לעניית איככה גם נהיה ויודעים
אנכם :

Que aun estando con vosotros hos predica-
uamos que auiamos de passar tribulaciones, co-
mo ha acontecido y lo sabeyd.

5 על כן גם אני לא יכלתי
להתאפק ושלחתי לדעת את
אמונתכם פו ינסה אתכם
המנסה ולשווא התיגעתי :

Por loqual tambien yo no esperando mas,
he embiado à reconocer vuestra fe, que por ven-
tura no hos aya tentado el Tentador, y que nue-
stro trabajo aya sido en vano.

6 ומעתה בבוא טימותאוס אלינו
ממכם וישבר אותנו את
אמונתכם ואה אהבתכם וכי
תוכרו לנו בטוב תמיד וכי
תתאו לראות אותנו כמונו גם
אתכם :

Empero boluiendo de vosotros à nosotros
Timotheo, y haziendo nos saber vuestra fe y cha-
ridad: y que siempre reneys buena memoria de
nosotros, desicando vernos como tambien no-
sotros à vosotros.

y.

2. Καὶ ἐπέμψαμεν τιμόθεον τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ διδάσκοντα τὴν
θεῶν, καὶ σωτηρίαν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγ-
γελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ ἐπιδρα-
μεῖν ὑμᾶς καὶ ἀπακαλεῖσθαι ὑμᾶς ἀπὸ
τῆς πίστεως ὑμῶν.

Et auons enuoyé Timothee nostre
frere, & ministre de Dieu, & nostre com-
pagnon d'œuvre en l'Euangile de Christ,
pour vous affermir, & pour vous ex-
horter touchant vostre foy:

3. Τῷ μηδὲνα σάλευσθαι ἐν ταῖς
θλίψεσι ταύταις. αὐτοὶ γὰρ εἶδαν
ὅτι εἰς τὰς καίμεθα.

Tellement que nul ne fust troublé
en ces afflictions: car vous mesmes vous
sauvez que nous sommes ordonnés à ce-
la.

4. Καὶ γὰρ ὅτι περὶ ὑμᾶς ἡμεῖς,
ἀπελθόντες ὑμῖν ὅτι μέγα μῦθος
θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγγίμετο, καὶ
εἶδαν.

Car quand nous estions avec vous
nous vous predions que nous aurions
à souffrir afflictions: comme aussi il est
aduenu, & vous le sauez.

5. Διὰ τὸ καὶ γὰρ καὶ ἐγὼ οὐκ ἔγνων
ἐπιψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν
ὑμῶν, μή πως ἐπίρασεν ὑμᾶς ὁ
πρασίνων, καὶ εἰς κενὸν ἡμεῖς
καὶ ὑμῶν.

Et pourtant aussi ne pouuans plus
endurer, ie l'ai enuoyé pour cognoistre
de l'estat de vostre foy: de peur que ce-
lui qui t'este, ne vous eust tenrés en quel-
que sorte, & que nostre labeur ne fust
tourné à neant.

6. Ἀρτι δὲ ἐλθόντος τιμόθεου
περὶ ὑμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ διδά-
σκοντος ἡμῶν τὴν πίστιν καὶ τὴν
ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνεί-
αν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ὁμιλο-
ῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ
ἡμεῖς ὑμᾶς.

Oi n'agueres Timothee étant ve-
nu vers nous de deuers vous, & nous a-
yant apporté ioyeuses nouvelles tou-
chant vostre foy & charité, & comme
vous auez tousiours bonne souuenance
de nous, desirans grandement nous voir
comme nous auons vous.

CAP. III.

2. Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei in Evangelio Christi, ad confirmandos vos & exhortandos pro fide vestra.

Und habe sent Timotheus our brother and minister of God / and our labour fellow in the Gospel of Christ / to stablish you / and to comfort you touching your faith.

3. Ut nemo moveatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis, quod in hoc positi sumus.

That no man should be moved with these afflictions: for ye know what things we are appointed therunto.

4. Nam & cum apud vos essemus, prædicabamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, & scitis.

For verely when we were with you we told you before that we should suffer tribulations: even as it came to passe and now know it.

5. Propterea & ego amplius non sustinens, nisi ad cognoscendum fidem vestram: ne forte tentaverit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster.

For in this cause when I could no longer forbear: I sent him that I might know of your faith: lest ye might be tempted by him that tempteth: and that our labour should be in vain.

6. Nunc autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante à nobis fidem & charitatem vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut nos quoque vos.

But now lately when Timotheus came from you unto us / and brought us good tidings of your faith and love / and that ye have good remembrance of us always / desiring to see us / as we also do you.

Das III. Capitel.

2. Vnd haben Timotheum gesandt / unsern Bruder und Diener Gottes / vnd unsern Gehülffen / im Evangelio Christi / euch zu stercken vnd zu ermahnen in ewrem Glauben.

De wi sende Timotheum / vor Broder oc Guds Dienere / oc vor Werthelpere i Christi Euangelio / at styrcke oc at formane eder i eders Tro.

3. Daß nicht jemandt wech würde in disen trübsaln. Denn jr wisset / daß wir darzu gesetzt sind.

At der stulde icke nogen bliffue mistroftig i denne drøffuelse. Thi i vide / at wi er der til sette.

4. Vnd da wir bey euch waren / sagten wirs euch zu vor / wir würden trübsal haben müssen / wie denn auch geschehen ist / vnd ihr wisset.

De der wi vaare hoff eder / da sagde wi eder der til / for / at wi stulde haaffue drøffuelse / som oc er skeet / oc i vide.

5. Darumb ichs auch nicht länger vertragen / habe ich aufgesandt / daß ich erführe ewren Glauben / auff daß nicht euch vielleicht versucht hette der Versucher / vnd unser arbeit vergeblich würde.

De fordi at ieg funde der icke lenger fordrage / da vdsende ieg / at ieg funde forfare eders tro / at forsege / ren icke stulde maa vel see haaffue forset eder / oc vor arbeide stulde bliffue forgeffuis.

6. Nun aber / so Timotheus zu uns von euch kommen ist / vnd uns verkündiget hat ewren Glauben vnd Liebe / vnd daß jr unser gedencet allezeit zum besten / vnd verlanget nach uns zu sehen / wie denn auch uns nach euch.

Men nu / der Timotheus er kommen til oss fra eder / oc forkyndede oss eders Tro oc Kærlighed / oc at i betencke oss altid til det beste / oc forlengis effter at see oss / lige som oss oc saa effter eder.

Kapitola III.

2. Apostoli gime Tymothea Bratra nasseho / a Sluzebnij ka Bozisho / a pomocnika nasseho w Euangelium Krysto / wu / aby potwrdil was a nas pomnulit Wiſte washy.

A postaltchmy Tymothenska brata nassego / y sluzca Bozeho / y pomocnika nassego w Ewangeliey Krystusowey / aby was potwierdził y napominal o to o w.ary was hey.

3. Aby se žádný nepohnul odnĳ pro zámĳtĳ tĳto. Dĳb y sami wiſte / že gime na to poslaſtvenĳ.

Thāt aby žaden nie poruſyl ſiew tĳch wĳſtāch / abowiem ſami wiſcie žeſmy nā to wyſlaſzeni.

4. A kdýž geſtĳ gime v wās byli / předporſĳdali gime wām / že máme zāmĳtĳ tĳpĳti / yakož ſetā ſtalo / a o tom wiſte.

Bo gdychmy byli v was / przed tymechmy tho wam opowiadali žeſmy mieli byc w.ary / co ſie tĳež ſtālo / y wiſcieto.

5. Protož y nā nemoſa dĳle ſetati / poſtal gĳm / abych poznal Wiſru washy / aby ſnad nepokauffel wās ten / ſterſſſ poſtaſſ / a tať aby nebyla daremnĳ práce nasse.

Przeto też ſa tu jnſe mogac ſie wſtrzymāc / poſtalem go abym ſie dowiedziāl o wierze waszej / iż by was ſnad był nie kuſi on kuſāciel / iżby ſie prożna nie ſtala praca nassa.

6. Nynĳ pať kdýž pſiſſel Ty: motheus k nām od wās / a zwĳſtował nām Wiſru a Lāſtu washy / a že pſipomĳnāte doſtĳe nās wſpōmĳ / žādagĳce nās wiđĳti / yako tať y my wās.

Niedawno tedy Tymotheuſ od was przyſzedł do nas / oznaymił nam w.ary y miłōſć wāſc / iż nas mać w doſtrey pāmci / ſāw: ſe nas żādać wiđzić / iato y my też wās.

ג

7 מטול הנגד איתנו
בכיו אחיו על כל היות עקמו
ואולצנו מטול
הימנותכם:

Per questo, fratelli, noi habbiamo ricevuto consolazione in voi, in ogni nostra tribulatione è necessità per la vostra fede.

8 והשם יהי חיינו או
איתנו תתקיימו בפרו:

Perche noi hora viviamo, se voi state saldi nel Signore.

9 אידא ציר תודיתנו
משפחיו למפרע
חלפכיו לאלהא על כל
חודתנו דחידיו
מטולתכו:

Imperche qual ringraziamento possiam noi rendere a Dio di voi, per tutta l'allegrezza di che noi ci rallegriamo per conto vostro nel conspetto del nostro Iddio.

10 אלא דקדם אלהא
יתיראית נתפשף בללא
ובאיטמא דנתחא אפכיו
ינמור מא דחסידו
הימנותכו:

Pregando sopra modo notte & giorno di veder la vostra faccia, è suppler le cose che mancano a la vostra fede.

11 הו דיו אלהא אבנו
ומרו ישוע משיחא יתרוץ
אורחן ליתקנו:

Hor esset Iddio è Padre nostro, & il nostro Signor Iesus Christo, dirizze il nostro cammino a voi.

12 ויסגא ויתר חובכיו
דחד לנת חר ולנת כל נש
איכנו דחנו מרבינו
לבנו:

Et il Signor vi riempia è faccia abbondar di charità l'un verso l'altro, & verso tutti, si come ancor noi verso voi.

ג

7 על פניו התנחמנו אחי עליכם
בכל צרתכם ומצוקתכם
באמונתכם:

En ello, Hermanos, recibimos consolacion de vosotros en toda nuestra necesidad y affliccion por causa de vuestra fe.

8 כי צלת חיים אנחנו אם אתם
עומדים ביהוה:

Porque agora vivimos nosotros, si vosotros estays firmes en el Sennor.

9 כימה תודה נכל לשלם
לאלהינו עליכם בכל שמחה
אשר נשמח עליכם לפני אלהינו:

Por lo qual que hazimiento de gracias podremos dar a Dios por vosotros por todo el gozo con que nos gozamos a causa de vosotros delante de nuestro Dios.

10 יומם ולילה על יתר
מתפללים לדאית את פניכם
אל פנים לשלם ולכלות את
מחסורי אמונתכם:

Orando de noche y de dia con grande instancia, que veamos vuestro rostro, y que cumplamos lo que falta a vuestra fe.

11 ויהוה תאלהים ואבינו ואדונינו
ישוע המשיח ישר את דרכנו
אלים:

Mas el mismo Dios y padre nuestro, y el Sennor nuestro Iesus el Christo encamine nuestro viaje a vosotros.

12 יהיה ירבכם ויתרכם
באהבה לעצמתיכם ולכלם
כמו גם אנחנו אליכם:

Y a vosotros multiplique el Sennor, y haga abundar la charidad entre vosotros y para con todos, como estambien de nosotros para con vosotros.

ג

7. Διὰ τὸ ὅτι παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῶν, ὅτι πάση τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν πίστεως.

Pour ceste cause, freres, nous auens esté cōsolés en vous en toute nostre affliction & ne cessé, par vostre foy.

8. Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ.

Car maintenant vivons-nous, si vous vous tenez fermes au Seigneur,

9. Τίνα γὰρ εὐχαρίστησιν διδάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι ἐν ὑμῶν, ὅτι πάση τῇ χαρᾷ καὶ ἡμεῖς δι' ὑμᾶς ἐμπεσόμεν ἐν θεῷ ἡμῶν.

Car quelle action de graces pourrions-nous rendre à Dieu touchant vous, pour toute la ioye de laquelle nous nous effouillons à cause de vous deuant nostre Dieu:

10. Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ πάντα προσευχόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν.

Priens iour & nuit de plus en plus de reuoir vostre face, afin de suppleer à ce qui defaut à vostre foy.

11. Αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς καταρτίσαι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς.

Or nostre Dieu & Pere, & nostre Seigneur Iesus vuenille adreller nostre chemin vers vous.

12. Ὅτι καὶ ὁ κύριος ἀγαπᾷ σὺν καὶ ἀγαπάσθαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς.

Et le Seigneur vous accroisse, & vous face abonder tant & plus en charité les uns envers les autres, & envers tous, comme nous aussi abondons envers vous:

CAP. III.

7. Ideo consolati sumus; fratres, in vobis, in omni necessitate & tribulatione nostra per fidem vestram.

Therefore/brethren/ we had consolation in you/ in all our affliction/ and necessity through your faith.

8. Quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino.

For now we are alive/ if ye stande fast in the Lord.

9. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum.

For what thanks can we recompence to God againe for you for all the joye wherewith we reioyce for your faith before our God.

10. Nocte ac die abundantius orantes ut videamus faciem vestram, & compleamus ea quae desunt fidei vestrae.

Night and daye praying exceedingly that wee might see your face/ and might accomplish that which is lacking in your faith.

11. Ipse autem Deus & Pater noster, & Dominus noster Iesus Christus, dirigat viam nostram ad vos.

Now God himselfe/ euen our Father/ and our Lord Iesus Christ/ guide our iourney on; o you.

12. Vos autem Dominus multiplicet, & abundare faciat charitatem in invicem; & in omnes: quemadmodum & nos in vobis.

And the Lord encrease you/ and make you abounde in loue one towarde another/ and toward all men/ euen as we do toward you.

Das III. Capittel.

7. Da sind wir/ lieben Brüder/ getröstet worden an euch/ in allem unserm trübsal vnd noth/ durch ewren Glauben.

Da ere wi/ liebe Brodre/ blesse trostede aff eder/ i al vor dröffuelse oc noð/ formedelst eders Tro.

8. Denn nun sind wir lebendig/ weil jr stehet in dem HERRN.

Thi nu ere wi leffuende/ effterdi at i staa i HERN.

9. Denn was für einen dank können wir Gott vergelten umb euch/ für alle diese freude/ die wir haben vonn euch für unserm Gott?

Thi huad tack kunde wi betale Gud for eder/ for al denne glæde/ som vi haaffue aff eder saar vor Gud?

10. Wir bitten tag vnd nacht fast sehr/ daß wir sehen mögen ewer angesichte/ vnderstatten/ so etwas man gelt an ewrem Glauben.

Wi bede dag oc nat ganiste meget/ at wi maatte see eders ansicht/ oc opsyde/ om der satts noget i eders Tro.

11. Er aber/ Gott unser Vater/ vnd unser HERR Iesus Christus/ schicke unsern weg zu euch.

Men Gud vor Fader/ oc vor HERRE Iesus Christus/ sticke vor vey til eder.

12. Euch aber vermehre der HERR/ vnd lasse die Liebe völlig werden untereinander/ vnd gegen jederman (wie denn auch wir sind gegen euch.)

Oc HERREN formere eder/ oc lade kærlighed bliffue fulkommen til huer andre/ oc mod huer mand (lige som vi oc eremod eder.)

Kapitola. III.

7. Protoż gsmc se y potęstoli Bratřij; wás we wšš nauzj a jámufu nassm/ strze Wj; ru wassj.

A przetoż bracia testesmy potęstoli z wás w káždym wtrápie niu y potęzbie nášej przez wiáre wáše.

8. Nebo my nnnij žiwi gsmc/ gestli že wy stojíte w PANU.

Abowiem theraž žywiemy testliwy stojíte w Pánie.

9. Nebo které děkowaníj můžeme wdáti Bohu za wás we wšš radosti/ kteráž radugeme je pro wás před Bohem nassym.

Co kterož děkowaníe můžeme oddac Bohu za wás z wšskies go wesela kterožym sie weselime dla wás před Bogiem nášym?

10. Wedney w noci snažně se modlíjce/ aby chom widěti twá wáši/ a doplniti to/ te; hož se nedostáwá wáše wáše.

W noci y wednte bázno pšlno pro hac abyšmy widěti obličje wáše/ y aby chom wypoelniti cžego isšje w wierze wášej nie dostáwá.

11. Gám pat Buoh a Dsc náš/ a Pán náš Jezus Krystus/ račiž zprawiti cestu nášy k wám.

Alle sam Bog y Otec náš/ y Pán náš Jezus Krystus niech wy prostuje droge náše do wás.

12. A wás PÁN račiž rozmnožiti/ a rozhogniti w Lá; sce wáši wšspolek/ y te wšsem ginhm: nálož my máme Lá; stu k wám.

A pán niech wy pomnoží/ y obšírni wšym/ spoleczno mto; scia miedzy wami y přeci w wšřihřim: táto y my přeci wš wam.

וְיָקִים לְכֹתֻבּוֹ דִּלְגָּה
דְּשִׁין בְּקִדְיֹשׁוֹתָא קֳדָם
אֱלֹהֵי אָבוֹן בְּמִתְיָהּ
דְּמִרְוֹ יִשׁוּעַ מְשִׁיחָא דְעָם
בְּלִהּוֹן קִדְיֹשׁוֹהִי:

Per confermare i vostri cuori senz'a
ripreensione in Santità dinanzi al nostro
Iddio e Padre, à la venuta del nostro Si-
gnor Iesus Christo, con tutti i suoi Santi.

מְכִיל אַחֵי בְּעִין מִגְבּוֹן
וּמִתְבַּשְׁפִּין לְכוֹן בְּמִרְוֹ
יִשׁוּעַ דְּאִיךְ דִּקְבִּלְתוּ מִמֶּנּוּ
אִיכְנָא וְלֹא לְכוֹן דִּתְהַלְכוּ
וּתְשַׁבְּרוּ לֹאֲלֵהִי:
דִּתְיָדְאִית מְסִבּוֹן:

Quanto al resto dunque, noi vi pre-
ghiamo, fratelli, & esortiamo per Signor
Iesus, che secondo haueste ricevuto da
noi, come vi bisogna camminare & piacere à
Dio, così andiate auanti maggiormente.

יָדְעוּ אֲנִיחֵי גִיד אֵילִין
בִּיקְבָּנָא יִהְיוּ לְכוֹן בְּמִרְוֹ
יִשׁוּעַ מְשִׁיחָא:

Voi sapete bene quai precetti & hab-
biam dati per il Signor Iesus.

הֵנוּ גִיד עֲבָדֵיהֶּ דְּאֱלֹהִים
קִדְיֹשׁוֹתָא וְדִתְהִינוּ בְּרִיקוֹ
מִן כָּל גִּיּוֹתָא:

Perciò che questa è la Volontà di Dio,
cioè la vostra santificatione: che Vos & a-
steniate da la fornicatione.

וְיִהְיוּ יָדַע אֲנִשׁ אֲנִשׁ
מִגְבּוֹן לְמִקְבָּנָא מְאִינָה
בְּקִדְיֹשׁוֹתָא וּבְאִיקְרָא:

Che ciascuno di Voi sappia possedere il
suo Vaso con santificatione & honore.

וְלֹא בְּחַשׁ דִּדְתָּתָא אִיךְ
שְׂרָבָא דְעִמְמָא הֵנוּ דְלֹא
יָדְעוּ לֹאֲלֵהִי:

Non con affecto di concupiscencia, co-
mo le genti che non conoscono Iddio.

וְלֹא לְקִים אַחַת לְבִנְיָתֵיכֶם בְּכִלְיָ
מוֹם בְּקֹדֶשׁ לְפָנֵי אֱלֹהִים וְאֲבִינֵנוּ
בְּבִיחָא אֲדִינֵנוּ יִשׁוּעַ מְשִׁיחָא עָם
כָּל-קִדְוִשׁוֹ:

Para que sean confirmados vuestros coraço-
nes en la sanctidad irreprehensibles delante del
Dios y padre nuestro, para la venida del Sennor
nuestro Iesus el Christo con todos sus Sanctos.

וְהַנְשִׂאֲד אַחֵי נִשְׂאֵל מִמֶּכֶם
וְהַתְחִנוּ בְּאֲדִינֵנוּ יִשׁוּעַ בְּאִשְׁד
לְקַחְתֶּם מִמֶּנּוּ וּבְשִׁנָּה לְכֶם לְהִלָּךְ
וְלִתְהַלָּךְ אֶת-אֱלֹהִים אֲשֶׁר
תִּתִּירוּ בְּמִאֲד מְאֹד:

Resta pues, Hermanos, que hos roguemos y
exhortemos en el Sennor Iesus, que de la manera
que fuestes enseñados de nosotros, de como hos
conuiene andar, y agradar à Dios, vays ereciendo.

כִּי-יָדַעְתֶּם כִּמְהָ מִצְוֹת נִתְּנִי
לְכֶם בְּאֲדִינֵנוּ יִשׁוּעַ:

Porque ya sabays que mandamientos hos
dimos por el Sennor Iesus.

כִּי-יָדַעְתֶּם הִיא רְצוֹן אֱלֹהִים
קִדְשֵׁיכֶם לְתַתְּאִפֵּק מִתְּוֹתָא:

Porque la voluntad de Dios es, vuestra san-
ctification: es à faber que hos apartays de forni-
cacion:

לְדַעְתֶּם אִישׁ אִישׁ מִמֶּכֶם
אֶת-כָּלִי נִפְשׁוֹ לְקִנְיָת בְּקֹדֶשׁ
וּבְכָבוֹד:

Que cada vno de vosotros sepa tener su va-
so en sanctification y honestidad.

לֹא בְּחַשׁוֹתָא תַּמְחִמְדִּים כְּמוֹ
הַגִּזְיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אֱלֹהִים:

No con affecto da concupiscencia, como
las Gentes que no conocen à Dios.

13. Εἰς τὴν ἐκτέλειαν ὑμῶν πρὸς καρ-
δίας ἀμεμώτους ἐν ἀγιασμῷ, ἐμ-
ποδισθέντες τῶν θεῶν καὶ πατρὸς ὑμῶν
ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων
αὐτοῦ.

Pour affermir vos cœurs sans ré-
proche en sainteté, deuant Dieu qui
est nostre Pere, à la venue de nostre Sei-
gneur Iesus Christ, avec tous ses saints.

ΚΕΦΑΛ. 8.
Τὸ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρω-
τῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλε-
σάμεν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ, καθὼς παρε-
λάβετε παρ' ἡμῶν ὅτι πῶς δεῖ ὑ-
μᾶς περιπατεῖν, καὶ ἀρνησθῆναι θεῶν,
ὡς ἀποστολὴ μαρτύρων.

Au reste donc freres, nous vous
prions & requerons par le Seigneur Ie-
sus, qu'aussi que vous auez receu de
nous, comme il faut conuerſer & plai-
re à Dieu, vous abondiez de plus en
plus.

2. Οἶδατε γὰρ τίνας ἐντολὰς ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου
ἰησοῦ.

Car vous sauez quels commande-
mens nous vous auons donnés de par le
Seigneur Iesus.

3. Τὸ γὰρ ἐστὶν θέλημα τοῦ θεοῦ,
ὁ ἀγασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑ-
μᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας.

Car ceste est la volonté de Dieu,
affaouir vostre sanctification, c'est que
vous-vous absteniez de paillardise.

4. Εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν ὅτι ἐαν-
τοῦ σκεῖτο ἐν ἀγασμῷ
καὶ τιμῇ.

A ce qu'vn'chacun de vous sache
posseder son vaisseau en sanctification
& honneur:

5. Μη ἐν πάρῃ ὁμιλησθε τῇ
ἐπιθυμίᾳ καὶ τῷ ἐθνῇ τὰ μὴ εἰδόμενα
τοῦ θεοῦ.

Non point auez passion de conui-
tise, comme les Gentils qui ne cognois-
sent point Dieu.

I. AD THESSALON.

CAP. III.

13. Ad confirmanda corda vestra, sine querela, in sanctitate, ante Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius, Amen.

To make your heartes stable and unblameable in holines before God & our Father / at the coming of our Lord Iesus Christ with all his saintes.

CAP. IIII.

DE cetero ergo, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmodum accepistis à nobis, quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, sicut & ambulatis, ut abundetis magis.

And furthermore we beseech you / Brethren / and exhort you in the Lord Iesus / that ye increase more and more / as ye have received of us / how ye ought to walke / and to please God.

2. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis per Dominum Iesum.

For ye know what commandments we gave you by the Lord Iesus.

3. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut abstineatis vos à fornicatione.

For this is the will of God even your sanctification / and that ye should abstaine from fornication.

4. Ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione & honore.

That every one of you should know / how to possesse his vessel in holines and honor.

5. Non in passione desiderii, sicut & Gentes quæ ignorant Deum.

And not in the lust of concupiscence / even as the Gentiles which know not God.

I. An die Thessalonicher.

Das III. Capitel.

13. Daß ewre herzen gestärket vnd vnsträflich seyen / in der heiligkeit für Gott vnd vnserm Vatter / auff die zukunfft vnseres HERRN Iesu Christi / sampt allen seinen Heiligen.

At eders hierter künde bliffue stercke oc vnsträffliche / i heilighed saar Gud oc vor Vatter / til vor HERRN Iesu Christi tilkomme / met alle hans Heligen.

Das IIII. Capitel.

Witter / lieben Brüder / bitten wir euch / vnd ermanen inn dem HERRN Iesu / nach dem jr von vns empfangen habt / wie ihr sollet wandeln vnd Gott gefallen / daß ihr immer völliger werdet.

Remdelis / kere Brædre / bede wi eder / oc formanei den HERRN Iesu / effterdi i haffue nu anammet aff oss / huorledis i skulle vandre oc vere Gud behagelige / at i künde stedje bliffue fuldkommeligere.

2. Denn ihr wißet / welche Gebot wir euch gegeben haben / durch den HERRN Iesum.

Ihi at i vide / huordane Gud wi gaffue eder / formedelst den HERRN Iesum.

3. Denn das ist der wille Gottes / euer heiligung / daß jr meidet die Hureren.

Ihi det er Guds vilte / eders Helliggørelse / at i skulle fly Horeri.

4. Vnd ein jeglicher vnter euch wisse sein Daß zu behalten / inn heiligung vnd ehren.

De huer iblant eder skal vide at beholde sit Nav / i Helliggørelse oc ære.

5. Nicht inn der lustseuche / wie die Heyden / die von Gott nichts wissen.

Icke i begerelig attraa / som Hedninge / der icke vide aff Gud.

I. K Thesalonycen.

Kapitola III.

13. Kpotvrzenij Ordech was slych / aby byla bez auhomny w Swatosci przed Bohem a Dcem wassym / ku pfysiti Pána nasseho Gezijsse Krysta / se wssimi Swatymi geho / Amen.

Aby serca wasze nienagantone wswierdzil w swiatobliwosci przed bogiem y Oycem naszym / na przyscie Pána naszego Iesu Krysta / se wssimi swiatymi tego.

Kapitola IIII.

Alle pal Bratij / prosy me was a jadame pro Pána Gezijsse / natoz gste pti / wali od nas / ktera mate choditi a libiti se Bohu / tak y choditi / aby ste se rozmahali wijce.

Na ostathe teddy bracia prosimy was y napominamy przez Pána Jesusa / takozie wzielit od nas / kteryym sposobem macie choditi y Bohu sic podobac / aby ste wiecej przywykali.

2. Wiste jagiste ktera Pfiskazani dal gsem wam / strze Pána Gezijsse.

Gdyz wiecie ktere rozkazania wstawy dalichmy wam od Pána Iesu Krysta.

3. Neb tato gest wuole Bozji / Posroccenij wasse: aby ste se zdrzowali od smilsiwa.

Abowsem tace test wola Boza / oc test poswiecenie wasse / zebyste sic powsciagali od nieczystoty.

4. Aby vmel gedenkazdy swym tellem wladnauti w swatosci a w poctiwosti:

Aby vmat kazdy z was na cynie swe trzymac w swiatobliwosci y we cte.

5. New libosti telesnych jadosti / nato Bohane kceknj Bohaneznagij.

Nie bedaczeci pozadliwosci tako pogani ktorzy nie znaju Boga.

ד

6 וְלֹא־תִהְיוּ מְשִׁיחִין
לְמַעַבְדוֹ וְלִמְצַלְבֵי אָנָשׁ
לְאַחֲוֵי קִדְּוָה צְבוּתָהּ
מְטוֹל דְּמִצְוֹתָיו כִּי תִבְנֶה אֶל
הָלֹוֹ קִלְיוֹ אִיכְנָא דְאִתִּי
מִן חָדָשׁ וּבְנָא אִמְרוּ לָכֵן
וְסִיחֶרּוּ:

Che niuno opprima, o inganni il suo fratello in alcuno affare: perche il Signore sa vendetta di tutte queste cose: si come ancor da prima vi dicemmo e testificammo.

7 לֹא צִיר קִדְּבוֹתָלֵהּ
לְטִיבֵיתָהּ אֶל־לֹא
לְקִדְּשִׁיתָהּ:

Imperche Iddio non ci ha chiamati a l'immondizia, ma a la santificatione.

8 מְכִיל מִן דְּטִלָּם לֹא
הָיָא לְבָר־נָשָׂא טִלָּם אֶל־לֹא
לְאַחֲוֵי הוּ דְּיִהֵב בְּכֹן
רוּחָהּ קִדְּשִׁיתָהּ:

Pertanto chi cio disprezza, non disprezza un huomo, ma Iddio, che ha posito il suo Spirito Santo in voi.

9 עַל חֻבָּה דִּין דְּאַחֲוֵי לֹא
סִינִיקִיתִין לְמַדְבָּר לָכֵן
אֲנִיתִין צִיר קִי וְיִכְבוּ מִלִּפְנֵי
אֲנִיתִין דְּאַחֲוֵי דְּתִבְכּוּן חַד
לְחַד:

Quanto poi a la charita fraterna, voi non haueste gia bisogno ch'io ve ne scrissi, perche voi stessi siete frati ammaestrati da Dio de l' amarus l'un l'altro.

10 אִתְּ אֶחָד עֲבָדִין אֲנִיתִין חֻבָּה
לְכָלֵהוּ אֲחֵי אֲחֵי דְּבָרָה
מִקְרוֹבֵינָא בְּצִי אֲנִי דִּין
מִכְבוּן אֲחֵי דְּתִבְכּוּן:

Conciosia cosa che voi fate il medesimo ancor verso tutti i fratelli che son in tutta la Macedonia. Ma pur vi preghiamo, fratelli, che abbondiate maggiormente.

11 וְתִתְּבוּ שְׂטוֹן דְּתִהְיוּ
שְׂטוֹן וְצִינִין בְּסִינִיקִיתִין
וְהִנֵּיתִין בְּחִינִין בְּאִדְּכִינִין
אִיכְנָא דְּבִפְקִדְּכִינִין:

E vi sforzate con ogni studio di star quieti, e di far le vostre facende, e laudate con le vostre proprie mani, si come noi habbiamo ordinato.

ד

6 פֶּן יַעֲבֹד אִישׁ וַיַּבְצֵעַ אֶת־
אָחִיו בַּעֲשָׂק כִּי־נָקָם נָקָם יִהְיֶה
עַל־כָּל הַאֵלֶּה כַּאֲשֶׁר הִקְדַּמְנוּ
לְדַבֵּר לָכֶם וַנֵּצֵד:

Que ninguno opprima ni calumnie en nada a su Hermano: porque el Sennor es vengador de todo esto, como ya hos auemos dicho y protesta-

7 כִּי־לֹא קִדְּמָנוּ אֱלֹהִים לְטִמְאָה
כִּי־אֵם לְקִדְּשׁ:

Porque no nos hallamado Dios a immundicia, sino a sanctificacion.

8 עַל־כֵּן חֲבוּנָה אֲנִינוּ בִּוְנָה
אָדָם כִּי־אֵם אֱלֹהִים וְאִתְּוֹ
אֲשֶׁר נָתַן בְּנוֹ אֶת־רוּחַ קִדְּשׁוֹ:

Ansi que ei que nos meno sprecia, no menosprecia a hombre: sino a Dios ei qual tambien nos dio su espiritu Sancto.

9 וְעַל־הָאֲחִינָה לֹא צִירָהּ לָכֶם
לְכַתֵּב אֵלֵיכֶם פִּי־אֲתָם לְמוֹדֵי
אֱלֹהִים הַיּוֹם לְאַהֲבֵי אִישׁ אֶת־
רֵעֵהוּ:

Item, acerca de la Charidad de los Hermanos no aueys menester que hos escriua: porque vosotros aueys aprendido de Dios que hos amey, los vnos a los otros.

10 וְכִי־תַעֲשׂוּ וְאִתְּ בְּכָל־הָאֲחִיִּים
אֲשֶׁר בְּכָל־כְּתִיב וְשׂוֹאֲלִים
אֲנִינָנוּ מִמֶּכֶם אֲחִינוּ לְהוֹתִירְכֶם
מֵאֵד מֵאֵד:

Y rambien lo hazeys anfi con todo los Hermanos que estan por toda Macedonia, rogamos hos empero, Hermanos, que vays creciendo:

11 וְתִתְּבִירוּ לְשִׁלּוֹת וְלַעֲשׂוֹת אֶת־
דְּבָרֵי־נַפְשְׁכֶם וְלַפְעוֹל בְּיָדֵיכֶם
כַּאֲשֶׁר צִוִּינוּ אֲתָכֶם:

Y que procureys de tener quietud, y hazer vuestros negocios: y que obreyes de vuestras manos de la manera que hos auemos mandado.

ד.

6. Τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἐκδικὸς ὁ κύριος ἐπὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ περὶ παμῶν ὑμῶν, διημαρτυρήμεθα.

Que perfonne ne foule ou face son profit au domage de son frere en aucun affaire: d'autant que le Seigneur, est le vengeur de toutes ces choses, come aussi nous vous l'auons auparavant dit & testifié.

7. Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἵνα ἀνακαθίστα, ἀλλ' ἐν ἀγασμῷ.

Car Dieu ne nous a point appelés a ordure, mais a sanctification.

8. Τοιγαροῦν ὁ ἀρετῶν, οὐκ ἀνθρώπων ἀρετῶν· ἀλλὰ τὸν θεόν, τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτῷ τὸ ἄγιον εἰς ὑμᾶς.

Parquoi qui reiette ceci, ne reiette point un homme, mais Dieu, qui a aussi mis son saint Esprit en nous.

9. Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας ἡ χρεία, ἔχειτε χάριν ὑμῶν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδιδασκῆτε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους.

Quant a la dilection fraternele, vous n'auetz point de besoin que ie vous en escriue: car vous melmes estes enseignés de Dieu, a ce que vous aimiez l'un l'autre.

10. Καὶ γὰρ ποιῆτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ μακεδονίᾳ. ὡς καὶ καλῶς δεῖ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μάλιν.

Car aussi le faites-vous enuers tous les freres qui sont en toute la Macedone: mais freres, nous vous prions que vous abondiez de plus en plus.

11. Καὶ φιλοτιμησάμενοι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἰδία, καὶ ἐργάζεσθαι τῆς ἰδίας χειρὸς ὑμῶν, καθὼς ὑμῶν παρεγγηγάμεθα.

Et que vous vous esuertuez a viure paisiblement, & a faire vos propres affaires, & que vous besoigniez de vos propres mains, comme nous vous l'auons commandé.

CAP. III.

6. Et ne quis supergrediat, neque circumveniat in negotio fratrem suum: quoniam vindex est Dominus de his omnibus, sicut prae diximus vobis, & testificati sumus.

That no man oppress or defraude his brother in any matter: for the Lord is avenger of all such things: as we also have tolde you before time, and testified.

7. Non enim vocavit nos Deus in immunditiam: sed in sanctificationem.

For God hath not called us unto uncleannes, but unto holines.

8. Iraque qui haec spernit, non hominem spernit, sed Deum, quoniam dedit spiritum suum sanctum in nobis.

He therefore that despiseth these things, despiseth not man, but God who hath given you his holy Spirit.

9. De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis: ipsi enim vos à Deo didicistis ut diligatis invicem.

But as touching brotherly love we neede not p^r write unto you: for ye are taught: of God to love one another.

10. Etenim illud facitis in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis.

Yea, and that thing verely ye do bin to all the bre^ren / which are through out al Macedonia: but we beseech you Brethren / that ye increase more and more.

11. Et operam detis ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut praecepimus vobis.

And that ye study to be quiet, & to medle with your owne business: & to worke with your owne hands: as we commanded you.

Das III. Capitel.

6. Vnd das niemand zu weit greife / noch vervorthelle seinen Bruder im Handel / denn der H & R ist der Rächer über das alles / wie wir euch zuvor gesagt vnd bezeuget haben.

De at ingen skal tage formeget / en heller tage fordelen fra sin Broder i handel / Thi H & R er Hefnere offuer alt dette / som wi tilforn haffue sagt oc vidner saar eder.

7. Denn Gott hat vns nicht berufen zur unreinigkeit / sondern zur heiligung.

Gordi at Gud kaldede oss icke til vrenslighed / men til hellighed.

8. Wer nun verachtet / der verachtet nicht Menschen / sondern Gott / der seinen heiligen Geist gegeben hat inn euch.

Huo som nu foracrer / hand foracrer icke Mennesken / men Gud / som gaff sin hellig And i eder.

9. Von der Brüderlichen liebe aber ist nicht noch euch zu schreiben. Denn ihr seht selbst von Gott gelehret / euch untereinander zu lieben.

Men om Brøderlig kærlighed gørist der icke behøff at scriffue eder til. Thi at i ere self lærde aff Gud / at elcke huer andre.

10. Vnd das thut ihr auch an allen Brüdern / die inn ganz Macedonia sind. Wir ermahnen euch aber lieben Brüder / daß ir noch völliger werdet.

De der gøre i os saa mod alle Brødrene / som ere i al Macedonia. De wi formane eder / kære Brødre / at i bliffue end nu fuldkommeligere.

11. Vnd ringet darnach / daß ir stille seht / vnd das ewre schaffet / vnd arbeit mit ewren eigen händen / wie wir euch gebotten haben.

De staar der offer / at i mne bliffue rolige / oc tage vare paa eders ting / oc arbejder mer eders egne hender / som wi haffue budet eder.

Kapitola III.

6. Aby žádný nepřistál a předstíhal / ani oklamával w gedenání Bratra svého: neb mstítel jest PAN toho všeho / nálož gñe předpovědi všem a svědčí.

Nechay žádný nte všíš / ábo podchodí w žádný správie brátha svého / ábo viemci Pan test Erorý siemci wšyřich tých rzeszy / náložmy to pzed thym po: wiedziet wam / y oświadczyli sic.

7. Neb iest nás Buoh neposvolak netistot / ale kposvěcení.

Bo nte wezwat nas Bog ku nteczystości / ale ku swiatobliwosti.

8. A tak kdo tíjmo pohřš / ne Cžlowěkem pohřš / ale Bohem / kteršž také dal Duchá svého Swatého w nás.

Aprze to Erorý to odrzuca / nte odrzuca cžlowěka / ale Boga / Erorý wam dal Duchá swego swietego.

9. D lásepal Bratrské / ne nš potřebij psati wám: nebo gñe wy se sami od Boha naučili / abyšcie se mšlowali wšpo: le.

Przytym co šte tyc se braterskéy mšlosti / nte potřeby wam tego ábym do was písal / ábo: wem sami od Boga teštescie náus cžni / ábyšcie iedat drugie mšl: wáli.

10. A žagistě to žinistě ke wšsem Bratršim we wšš Macedonia. Ale prošime wás Bratršij / abyšcie se rozmahali wšce.

Bo te žy to cžyntě přeci wšo wšyřim brátoim / Erorzy ša we wšyřkley Macedoniašy / A prošimy was brácia ižbyšcie wšcey přewyššati.

11. A pilnost přitínili abyšcie pokognij byli / a abyšcie šwuog slusný obchod wedli / a pracowali rukama wšš: ma / nálož gñe přitázali wám.

A stáráli šie ábyšcie byli spo: rožnyimi / y pilnowáli rzečy šwo: ich / árobili wššnyimi rčkami wšš: bymi / náložmy wam opowiedzieli.

ד

12 דתהווין מהלכין
באסכבא לנת פריא ואל
אנש לא תסתנקון:

*Accioche vi portiate honestamente,
verso quelli che son di fuore, è non hab-
biate bisogno di cosa alcuna.*

13 צבא אנא דין דתדעון
אחי דצל אליו דדמבון
לא תהנא פריא לכוני איך
שקבא דאנשא דסבב
לית להון:

*Ne voglio, fratelli, che voi siate igno-
ranti quanto a quelli che si sono addor-
misti, accioche voi non veniate affittate, come
fanno gli altri che non hanno alcuna spe-
ranza.*

14 או גיר מהימנינו די
דינשוע מית וקם הכניא
אך אלהא לאליו דדמבון
בנישוע מיתא צמה:

*Perche se noi crediamo che Iesus sia
morto è risuscitato, così ancor quelli che
dormono in Iesus, Iddio gli addurrà con
essolui.*

15 דנא דין אמרינו לכוני
במלתה דמבון דחנו אליו
דמשפתחיו במאתיתיה
דמבון דחנינו לך דנרך
לאליו דדמבון:

*Imperche noi vi diciamo questo per
la parola del Signore, che noi che viuremo,
i quali saremo restati infino à la ve-
nuta del Signore, non andaueremo inuan-
zà a quelli che dormono.*

16 מטול דהו מכוני
בפיתקנא ובקלא דריש
מולאבא ובקנא דאנשא
נחת מן שמיא ומיתא
דבמשיחא יקוימו ליקרם:

*Percioche esso Signore, con grido di
esortatione, con voce d' Arcangelo, è con
la tromba di Dio, scenderà di cielo, è quel
che son morti in Christo, risuscitaranno
in prima.*

17 והידינו חנו אליו
דמשפתחיו דחנינו
נתחטף צמהו אפדנא
בצננא לאורצא דמבון
באמר נהנא בקלובן עם
מכוני נהנא:

*Dipoi noi che viuremo, che saremo
restati, saremo insieme con essi rapiti ne le
nuuole incontro al Signore ne l'aria: co-
si saremo sempre col Signore.*

ד

12 אנש דתלכו בהגיה אל
האלה אנש מחוץ ואיש לא
תצטרכו בכל דבר:

*Y que andeys honestamente para con los ef-
trannos; y que nada de ninguno desseeys.*

13 ולא אכחד מכם אחי על
הישינים פן תרדו בשנים
וההימוך כמו השארים לאנש
לא ישתלחם השברה:

*Tampoco, Hermanos, queremos que igno-
reys acerca de losque duermen, Que no hos en-
strezcays como los otros que no tienen esperança.*

14 כיהאם גאמין כיהישוע מת
וקם ככה גם האלהים אותם
אנש ישנו בישוע וילך עמו:

*Porque si creemos que Iesus murió y refusi-
cirtó, anfi tambien traerá Dios conel à losque dur-
mieron en Iesus.*

15 ונחת אומרים אנחנו לכם
בדבר יהנה כיהאנחנו חיים
הנשארים בביתא אדנינו לא
נקדים את הישינים:

*Por loqual hos dezimos esto en palabra del
Sennor, Que nosotros que biuimos, que auemos
quedado, en la venida del Sennor no feremos de-
lanteros à losque durmieron ya.*

16 כיהנה הוא בהידד בקול
מלאך הנאש בשופר הרוצח
אלהים ירד משמים ותמיתם
במשיח יקוימו בראשונה:

*Porque el mismo Sennor con algazara y con
boz de Archangel, y con trompeta de Dios de-
cenderà del cielo, y los que son muertos resusci-
taran primero.*

17 ואחרי כן אנחנו חיים
הנשארים יחדו עמו נחטף ונלקח
בעננים לקראת אדנינו יהנה
באור וככה תמיד נהיה עם יהנה:

*Luego nosotros losque biuimos, losque
quedamos: y juntamente con ellos feremos ar-
rebarados en las nuues à recibir al Sennor; y anfi
estaremos siempre con el Sennor.*

ד

12. "Ina περιπατήτε ἀρχαίως
πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδένος ἔξω
ἔχητε.

*Afin que vous-vous portiez hon-
nestement enuers ceux qui sont de de-
hors, & que vous n'ayez faute de rien:*

13. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀ-
δελφοί, περὶ τῶν κοιμημένων, ἵ-
να μὴ λυπησθε, καθὼς καὶ εἰ λα-
οὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

*Or frere, ie ne vueil point que vous
soyez ignorans touchant ceux qui dor-
ment, afin que ne soyez contristés co-
me les autres aussi qui n'ont point d'e-
sperance.*

14. Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι ἰησοῦς
ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς
τοὺς κοιμηθέντας διὰ τῆς ἰησοῦς, ἀξί-
ον αὐτοῦ.

*Car si nous croyons que Iesus est
mort & est resuscité: pareillement auf-
si ceux qui dorment en Iesus, Dieu les
ramenera avec lui.*

15. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν
λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες,
οἱ περιπατοῦντες εἰς τὴν παρουσί-
αν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν
τοὺς κοιμηθέντας.

*Car nous vous disons ceci par la pa-
role du Seigneur, c'est que nous qui vi-
rons & irentes en la venue du Seigneur,
ne preuiendrons point ceux qui dor-
ment.*

16. "Οτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν νε-
φέλαισιν, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου,
καὶ ἐν σάλπιγγι, θεὸς κατὰ ἐξουσίαν
ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ
ἀναστήσονται πρῶτον.

*Car le Seigneur lui même avec cri
d'exhortation, & voix d' Archange, &
avec la trompette de Dieu, descendera
du ciel: & ceux qui sont morts en Christ
ressusciteront premierement.*

17. Ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ
περιπατοῦντες, ἀμα σὺν αὐτοῖς ἀρ-
παγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάν-
τησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ ὅτι
πάντες σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα.

*Puis apres nous qui viurons & re-
sterons, seront ravis ensemble avec eux
en nuées deuant du Seigneur en l'air: &
ainsi serons tousiours avec le Sei-
gneur.*

CAP. IIII.

12. Et ut honestè ambuletis ad eos qui foris sunt: & nullius aliquid desideretis.

That ye may behave your selves honestly toward them that are without and that nothing be lacking unto you.

13. Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus, ut non contristemini, sicut & ceteri qui spem non habent.

I would not, brethren, have you ignorant concerning them which are asleep: that ye sorrow not even as other which have no hope.

14. Si enim credimus quòd Iesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo.

For if we believe that Jesus is dead, and is risen: even so them which sleep in Jesus will God bring with him.

15. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui vivimus, qui residui sumus in adventu Domini non præveniemus eos qui dormierunt.

For this say we unto you by the words of the Lord: that we which live, and are remaining in the coming of the Lord, shall not prevent them which sleep.

16. Quoniam ipse Dominus in iussu, & in voce archangeli, & in tuba Dei descendet de celo: & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi.

For the Lord him self shall descend: he from heaven with a shout: and with the voice of the Archangel: and with the trumpet of God: and the dead in Christ shall rise first.

17. Deinde nos qui vivimus, qui relinquimur: simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus.

Then shall we which live and remain: be caught up with them also in the clouds: to meet the Lord in the air: and so shall we ever be with the Lord.

Das IIII. Capitel.

12. Auff daß ihr ehrbarlich wandelt gegen die/ die draussen sind/ vnd ihrer keines bedörffet.

At i kunde vandre erlige mod dem/ som ere yden saare/ oc intetd haffue behofft aff dem.

13. Wir wollen euch aber/ lieben Brüder/ nicht verhalten/ von denen die da schlaffen/ auff daß ihr nicht trawrig seyt/ wie die andern/ die keine hoffnung haben.

Wi ville oc icke/ kære Brødre/ dastie saar eder om dem som soffue/ paa det i skulle icke sørge/ som de andre/ der haffue intetd Naab.

14. Denn so wir glauben/ daß Jesus gestorben vnd auferstanden ist/ also wird Gott auch/ die da entschlaffen sind durch Jesum/ mit im führen.

Ehi der som wi tro/ at Ihesus er død oc opstændt/ Saa skal oc Gud/ føre dem frem med hannem/ som soffue ved Christum.

15. Denn das sagen wir euch/ als ein wort des HERRN/ daß wir/ die wir leben vnd überbleiben in der zukunfft des HERRN/ werden denen nicht vorkommen die da schlaffen.

Ehi dette sige vi eder/ som HERRNS Ord/ At wi som leffue oc ossuerbliffue i HERRNS tilkommelse/ wi skulle icke komme før end de der soffue.

16. Denn er selbs der HERR wird mit einem Feldgeschrey/ vnd stimme des Erhengels/ vnd mit der Posauen Gottes ernieder kommen vom Himmel/ vnd die Todten inn Christo werden auferstehen zu erst.

Ehi at HERRN self skal komme ned aff Himmelen/ med et Ansreig oc ossuer Engells rost/ De der Guds Døds Døds i Christo skulle først opstaa.

17. Darnach wir/ die wir leben vnd überbleiben/ werden zugleich mit den selbigen hingezuckt werden inn den Wolcken/ dem HERRN entgegen in der Lufft/ vnd werden also bey dem HERRN sein allezeit.

Der efter skulle wi som leffue oc ossuerbliffue/ ryddes til lige bort med dem i Skyerne/ mod HERRN i luften/ oc wi skulle altid bliffue hos HERRN.

Kapitola IIII.

12. A byssie poctiwet chodili pked tēmi/ kēkij gšau wnt/ a cypho nie nēšādah.

Abysie sie pocztwie zachowas li obcyin/ y aby niejego wam porzabanie bylo.

13. Echemet pat Bratkijs a byssie wēdēli o tēch/ kēkij gšau zēsuli: abyssie se nermautili. yako y ginijs kēkij nadēge nēmagij.

Anie tēch brācia abysie wies djetē nie mēti/ co sie rycze ryci ktorzy zāsnieli/ iż yācie sie nie smu: cili tēko y drudzy ktorzy nadjetē nie mēti.

14. Neb ponēwādž wēkšme/ že kēkijš vmiel a ž mrtwých wstali: tak y Buoh ty/ kēkij zēsuli w kēkijš/ pšiwede s nim.

Atowsem test/ wleżymy ž Jesus wmarł y powstali/ tak też Bog ty ktorzy zāsnieli w Jezusie/ przywiedzie z nim.

15. Nebd wām toto prawij/ me w slowu PANJE/ že my kēkij žiwi gšme/ a požištanē me w pšijchodu PANJE/ ne pšedegdeme tēch kēkijš prvē zēsuli.

Božo wam powēdamy slo wy Pānistini/ ž my žywi ktorzy požištānēmy až do pryzšācia Pānš stiego nie vprzēdjāmy ryci ktorzy zāsnieli.

16. Neb on PAN w rožkasu a w hlasu Archangela a w traubē Božij estupj s Nebe: A mrtwij/ kēkijš gšau w Krysiu/ wstānau pšedem:

Gdyž sam Pān z kēkijšm/ y z glosm Anielštm/ y z trāba Božā zstāpi s nēbā/ ā ktorzy byli w mārli w Krysusie/ powstānā pšerwēy.

17. Potom pat my kēkijš žiwi budeme/ a kēkijš žuoštānēme/ spolu zachwācēni budeme s nimi do Oblakuow/ w stijē Kysiu w powēšij/ a tak wždy tēy s Pānem budeme.

Potym my žywi ktorzy požištānēmy/ zachwycēni budēmy spolu z nimi nā oblozi/ žebychmy zāsli Pānu nā powērže/ A tak zāwše s Pānem budēmy.

18 הנו הכיל מפיאיו חד
לחד פמלא הליו:

Consolatus dunque l'altro con queste parole.

18 לכן תנחמו איש את דלעו
בדברים האלה:

Portanto consolaos los vnos a los otros, en estas palabras.

18. Ὡς ἡμετέρας καλῶς ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις ταύταις.

Parquoi consolez-vous l'un l'autre par ces paroles.

ה
1 על יבנא דיו וצנא אחי
ל סניקיתיו למכתב
לכו:

Quanto à s'empêcher moments de temps, vous n'avez point besoin qu'on vous en écrive.

ה
1 וועל העתות ומועדים אחי
אין צויר לכתב אליכם:

Empero acerca de los tiempos y de los momentos, no teneys, Hermanos, necesidad de que yo hos escriua:

ΚΕΦΑΛ. Ε.
Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, ἡμετεῖς ἔχουμεν ὑμῖν γραφεῖν.

Or touchant les temps & moments, freres, vous n'avez point besoin qu'on vous en écrive.

2 אנתיו גיר שדנא יח
ידעו אנתיו דיומה דמון
אין גבא פלגא הכן
אתה:

Conciosa che voi stessi sapete benissimo che il giorno del Signore verrà come il Ladro di notte.

2 כי אתם היטיב תדעו כי
יום יהנה בגב פלגא כן יבוא:

Porque vosotros sabays à saz, que el dia del Sennor, como ladron de noche, así vendrá.

2. Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς εἶδατε, ὅτι ἡμέρα κυρίου ὡς κλεψῆς ἐν νυκτὶ, οὕτως ἐρχεται.

Car vous mêmes sauez tresbien que le iour du Seigneur viendra comme le larron en la nuit.

3 בד ואמרו דשקמ
שנא ויהיו מן שגא
יחיו גליון אבנא אין
חבלא על פטתא ולא
ימדון:

Perche quando diranno, Pace, e sicurezza, allora sopravverrà loro una subita ruina, come il dolor del parto à la donna gravida, e non la scamparanno.

3 כי כ אשר יאמרו כי שלום
ושלום אבד דע תבוא עליהם
האברה ונבחרו צרים וחבלים
יאחזו בילדה יחילו ולא יברחו:

Que quando dirán, Paz y seguridad: entonces vendrá sobre ellos destruycion de repente, como los dolores à la muger preñada: y no escaparán:

3. Ὅταν γὰρ λέγωσιν, εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνιδίως αὐτοὺς ἐφίσηται ὁλεθρὸς, ὡς παρὰ τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφυγῶσιν.

Car quand ils diront, Paix & sécurité, adonc il leur surviendra soudaine destrucion, comme le travail à celle qui est enceinte, & n'eschapperont point,

4 אנתיו דיו אחי ל
היותו פשוט דהו
יבוא אין גבא יברככו:

Ma voi, fratelli, non sete in tenebre, sì che quel giorno vi sopraggiunga come un ladro.

4 ואתם אחיגו אינכם בחשך
אשר יאחזכם היום בגב
ויחטבכם:

Mas vosotros, Hermanos, no estays en tinieblas paraque aquel dia hos tome como ladron.

4. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστέ ἐν σκοτίᾳ, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμῶν ὡς κλεψῆς καταλάβῃ.

Mais quant à vous, freres, vous n'êtes point en tenebres, de forte que ce iour-la vous surprene comme le larron.

5 פלכו גיר בני הרהר
אנתיו ובני אימא ולא
היותו בני גלגא ולא בני
חשוכה:

Tutti voi sete figliuoli de la luce, e figliuoli del giorno: noi non siamo de la notte, ne de le tenebre.

5 כלכם בני אור אתם ובני
יום לא הויים אנחנו בני לילה
ולא בני חשך:

Porque todos vosotros soys hijos de luz, y hijos de dia: no somos de la noche, ni de las tinieblas.

5. Πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστέ καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμεν νυκτός καὶ σκοτάς.

Vous estes tous enfans de lumiere; & enfans du iour: nous ne sommes point de la nuit, ni des tenebres.

6 לדמדך הביל אין
שכנה אלא הנו עירין
ומהנין:

Non dormiamo dunque come gli altri, ma vegliamo e siamo sobrij.

6 על כן לא נישך פמו ג
האחרים כי הם נחעורר ונשקד
לנצח:

Portanto pues, no durmamos como los de mas: antes velemos y estemos templados.

6. Ἀρα οὕτω μὴ καθόδωμεν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ· ἀλλὰ γρηγορώμεν καὶ νηφώμεν.

Ainsi donc ne dormons point comme font les autres, mais veillons & soyons sobres.

I. AD THESSALON:

CAP. IIII.

18. Itaque consolamini invicem in verbis istis.

Wherefore comfort your selves one another with these wordes.

CAP. V.

DE temporibus autem & momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis.

But of the times and seasons / brethren / we have no neede that I write unto you.

2. Ipsi enim diligenter scitis quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.

For ye your selves know perfectly / that the day of the Lord shall come / eue as a thiefe in the night.

3. Cum enim dixerint, pax & securitas: tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, & non effugient.

For when they shall say / Peace and safete / then shall come upon them suddenly destruction: as the travail upon a woman with child: and they shall not escape.

4. Vos autem fratres, non estis in tenebris: ut vos dies illa tanquam fur comprehendat.

But ye brethren / are not in darknesse / that that day should come on you / as it were a thiefe.

5. Omnes enim vos, filii lucis estis, & filii dici: non sumus noctis neque tenebrarum.

We are all the children of light / and the children of the day: we are not of the night / neither of darkness.

6. Igitur non dormiamus sicut & ceteri: sed vigilemus & sobrii simus.

Therefore let us not sleepe as doe other / but let us watch and be sober.

I. An die Thessalonicher.

Das IIII. Capitel.

18. So tröstet euch mit diesen Worten untereinander.

Saa tröster eder met disse ord iblant huer andre.

Das V. Capitel.

VON den Zeiten aber vnd Stunden / lieben Brüder / ist nicht noch euch zuschreiben.

En om den tid oc stund / kære Brødre / gøris der icke behøff at scriffue eder til.

2. Denn jr selbs wisset gewiß / daß der tag des HERREN wird kommen / wie ein Dieb in der nacht.

Thi ar i vider self viffelige / at HERRENS dag skal komme / lige som en Tyff om natten.

3. Denn wenn sie werden sagen / es ist friede / es hat keine fahr / so wird sie das verderben schnell überfallen / gleich wie der schmerz ein schwanger Weib / vnd werden nicht entfliehen.

Thi naar som de sige / der er fred / her er ingen fare / da skal fordeffuelen hastelike falde dem offuer / lige som pinen en fructsommelig Quinde / oc de skulle icke vndfry.

4. Ihr aber / lieben Brüder / sendt nicht inn der finsterniß / daß euch der tag wie ein Dieb ergreiffe.

Men i / kære Brødre / ere icke i mørket / at den dag skal gribe eder som en Tyff.

5. Ihr sendt allzumal Kinder des Lichts vnd Kinder des Tages / Wir sind nicht von der Nacht / noch von der Finsterniß.

I ere alle sammen Lussens Børn oc Dagens Børn. Wie ere icke aff natten oc ey aff mørket.

6. So lasset vns nun nicht schlaffen wie die andern / sondern lasset vns wachen vnd nüchtern sein.

Thi lader off nu icke soffue / som de andre / men lader off vaage oc vere ædrue.

I. K Thesalonycen.

Kapitola IIII.

18. Protož čestě se vespolet čimto slovy.

A přetoh počěšaycie tedni drugie tynti slovy.

Kapitola V.

Časěch pak a chwilech bratřij / nepotřebujete abychom vám psali.

Žtym co sie tyče časow y chwil / za utěchonych bráćia / nie potrz zebucie abym wam pisal.

2. Nebo wy sami strze swu pilnost to wiste / ze den PANIE / jako złoděj w nocy / tak pŕijde.

Abowsem sami dostatecznie wście / iż on dzień PANIET tak przysty / dzie jako złodziej w nocy.

3. Někdyž řeky / Pokoj a bezpečnost / tehda rychle pŕijde na nezahynutij: Kowně jako bolest ženy těhotné / a nevgdauť toho.

Bo gdy rzeka / Pokoy y bezpečnost / tedy nagle zginienie przydzie na nie / iako ból niewiasty / byzmiennocy / a nie wyda.

4. Ale wy bratřij negste w temnostech / aby wás ten den zastihl jako złoděj.

Ale wy bráć / a nte testěcie w čemnosti / aby on dzień wás mial iako złoděj zastac.

5. Nebo wy wssocni sy / nowě gŕie swěta / a synowě dne. A negsine synowě noci ani temnostij.

Wšyky wy testěcie synowie swětarosti y synowie dná / nie testěsiny noci ani ciemnosti.

6. Protož nepřemež jako y gini / ale božme a strijswij budme.

Přeto tedy nie spamy iako inšy / ale čuymy y budymy trzejw. e. mi.

ה

7 איליו ציר דמכין —
כלליתא הו דמכין נאליו
דכנו כלליתא הו דכין:

Perche quei che dormeno, dormeno di notte: è quei che s'inebriano, sono ebbri di notte.

8 חנו דין דבני איממא
חנו דינו ציריו דרצנו
ולכישין שרינא דהימניה
דחובא ונסים סגורת
דסגורא דחניה:

Ma noi che siamo del giorno, siamo sobrii & vestiti del pettorale de la fede & de la charità, & habbiamo per elmo, la speranza de la salute.

9 מטול דלא סמו אלהא
לרונא אלא להינא
דחניה דמכו יסוע מ
בשיחא:

Perche Iddio non ci ha ordinati à l'ira, ma à l'acquisto de la salute, per il nostro Signor Iesus Christo.

10 הו דמית על אפיו דאן
צירנו ואו דמכין אפחדא
צמה נחא:

Il quale è morto per noi, accioche, è se noi vegliamo, è se noi dormiamo, viviamo insieme con lui.

11 מטול הנא פנאו חד
לחד ובנו חד לחד אפחדא
דאף צבדיתון:

Per laqual cosa esortemur l'un l'altro, & edificemur l'un l'altro, si come ancor voi fate.

12 בעינו דין מוכין אחי
דהנתון דציו לאליו דל
דלאו דכין וקמין
באפכין ומכין לכו:

E ci preghiamo, fratelli, che conosciate quei che s'affaticano tra voi, è son costituiti sopra voi nel Signore, & ammoniscouni.

13 דיהו חשיכו לכו ב
בחובא יתירא ומטול
צבדחון אפחדא צמהו:

E che gli habbiate in supremo amore, per charità, per cagion de l'opera che fanno: è state in pace fra voi.

ה

7 כחישנים כלילת יסוע
והשכרים גם כלילת ישתכרו:

Porque los que duermen, de noche duermen y los que estan borrachos, de noche estan borrachos.

8 ואנחנו כחכני יום היינו לא
גשתכר כח אס לנצח גלבש את
שדיון אמונה ואהבה ואמת כובע
שברת השועה:

Mas nosotros que somos hijos del dia, este-mos sobrios, vestidos de cora de fey de charidad: y la esperanza de salud por almete.

9 כחלא שמונו אלהים לחורן
אפו כח אס למקנת השועה
באדנינו יסוע המשיח:

Porque no nos ha ordenado Dios para yra, sino para alcançar salud por el Sennor nuestro Iesus el Christo:

10 חמת עלינו אשר אס גשקד
אח גיש יחדו צמו גחיה:

El qual murió por nosotros, paraque, ó que ve-lemos, ó que durmamos, biuamos juntamente con el.

11 על כל חתנחנו ביניכם
יבנו איש את רעהו כמו גם
תעשו:

Por loqual consolahos los vnos à los otros: y edificahos los vnos à los otros, an si como la ha-zeys.

12 ושו אלי מ אנחנו ממכם
אחינו לדעתכם את חיוצעים
בכם והמצבים עליכם ביהוה
ומלמדים אתכם:

Item, rogamos hos, Hermanos, que reco-nocays à los que trabajan entre vosotros, y hos presiden en el Sennor, y hos amonestan:

13 והמה יהו לכם על יתד
אהובים וחכובים בעבור פעלם
השלימו ביניכם:

Y que los tengays en mayor charidad por amor de su obra, tened paz los vnos con los otros.

ε.

7. Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσιν· καὶ οἱ μεθύσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν.

Car ceux qui dorment, dorment de nuit: & ceux qui s'enuyrent, s'enuyrent de nuit.

8. Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες ὑοὶ, νήφω-μεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περιβεβημένοι ἐλπίδα σωτηρίας.

Mais nous qui sommes de iour, soy-ons sobres estans reuestus du hailecret de foy & de charité, & pour heaume, de l'esperance de salur.

9. "Οτι οὕτως ἡμεῖς ὁ θεὸς εἰς ὄργην, ἀλλ' εἰς πεποιθισιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.

Car Dieu ne nous a point ordon-nés à ire, mais pour acquisition de salut par nostre Seigneur Iesus Christ.

10. Τὸ ἀποθανόντες ὑπὲρ ἡ-μῶν, ἵνα εἴτε περισσοτέρω, εἴτε κα-τεύδωμεν, ἀμα σὺν αὐτῷ ζήσω-μεν.

Qui est mort pour nous, afin que soit que nous veillions, soit que nous dormions, nous vivions avec lui:

11. Διὸ παροτρύνει ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἑνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

Parquoi exhortez l'un l'autre, & e-difiez vn chacun l'un l'autre, come aus-si vous faites.

12. Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ-φοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑ-μῖν, καὶ περισσοτέρως ὑμῶν ἐν κυ-ρίῳ, καὶ περισσώτερος ὑμᾶς.

Or, freres, nous vous prions que vous recognoissiez ceux qui travail-lent entre vous, & qui presideēt sur vous au Seigneur, & qui vous admonestent:

13. Καὶ ἡγαῖον αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἐρ-γον αὐτῶν. εἰσπνεύετε ἐν αὐτοῖς.

Et que vous les ayez en souverai-ne amour pour l'œuvre qu'ils font. Soyez en paix entre vous.

7. Qui enim dormiunt, nocte dormiunt: & qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt.

For then that sleepe / sleepe in the night / and they that bee drunke / are drunke in the night.

8. Nos autem qui diei sumus, sobrii sumus, induiti lorica fidei & charitatis, & galeam spem salutis.

But let vs which are of the day / be sober / putting on the breechplate of faith & love / and the hope of saluation for an helmet.

9. Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum Iesum Christum.

For God hath not appointed vs into wrath / but to obtayne saluation by p meane of our Lord Iesus Christ.

10. Qui mortuus est pro nobis: ut live vigilemus, siue dormiamus, simul cum illo vivamus.

Which died for vs / that whether we wake or sleepe / wee should live together with him.

11. Propter quod consolamini invicem: & edificare alterutrum, sicut & facitis.

Wherefore exhort one another / and edifie one another / euen as ye do.

12. Rogamus autem vos fratres, ut noveritis eos qui laborant inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos.

Nowe we beseech you brethren / that ye know them / which labour among you / and are over you in the Lord / and admonish you.

13. Ut habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum, pacem habete cum eis.

That ye have them in singular love for their workes sake. Be at peace among your selves.

7. Denn die da schlaffen/die schlaffen des nachts / vnd die da truncken sind/die sind des nachts truncken.

Thi de som soffue / de soffue om natten / om de som ere druckne / de ere druckne om natten.

8. Wir aber/die wir des tages sind/sollen nüchtern sein / angethan mit dem Krebs des Glaubens vnd der Liebe / vnd mit dem Helm der hoffnung zur seligkeit.

Men wi sem hore dagen til / skulle vere adreue / Iforde mer troens oc tærligheds Krefst / oc mer Daabens Helm til Salighed.

9. Denn Gott hat vns nicht gesetzt zum zorn / sondern die seligkeit zu besigen/durch vnsern HERREN Iesum Christ.

Thi Gud sette oss icke til vrede / men at beside Salighed / formedelst vor HERRE Ihesum Christum.

10. Der für vns gestorben ist / auff das / wir wachen oder schlaffen / zu gleich mit ihm leben sollen.

Som døde for oss / paa det / at huad helder vi vaa / ge eller soffue / skulle til lige leffue mer hannem.

11. Darumb ermahnet euch vntereinander / vnd bauet einer den andern/wie ihr denn thut.

Der saare formaner eder indbyrdis / oc opbygger den ene den anden / lige som i oc gøre.

12. Wir bitten aber euch lieben Brüder / daß ihr erkennet / die an euch arbeiten / vnd euch fürstehen inn dem HERREN / vnd euch vermanen.

De vi bede eder / kære Brodre / at i ville kende dem som arbeide ibland eder / oc ere eders Forstandere i HERREN / oc formane eder.

13. Habt sie desto lieber / vmb ihres wercks willen / vnd seht friedsam mit ihnen.

Elsker dem diff mere / for deris gerning skyld / oc verer seefommelige mer dem.

7. Neb ti krefij spij / w noch spij: a krefij se opigegij / w noch bywagij opilij.

Abowtemt Echorzy spia / w nos cyc spia / a Echorzy siwpiłia / w nos cyc siwpiłia.

8. Ale my krefij gsmie Echorzy nowt dne / siłizliwji budme / obleceni gsaue w Paney Biorz a Łasty / a w Lebku nas dęgi spasenij.

Ale my Echorzy iestechmy dnos wi / badzmy trzeziwi / obloksy przedny plekeł wiaty y mulości / a za helm nadziei zbawienia.

9. Neb nepostawili nas Bóg k hněwu / ale k nabytji Spasenij / strze Pana nasseho Jezusa Chrysta.

Abowtem Bog nie postawiać nas na / gniew / ale na otrzymanie zbawienia przez Pana naszego Jezusa Chrysta.

10. Krefij vmiet ja nas / a bychom budro je bdijme / budro je spijme / s polu s nim jstwi byti.

Ktory vmiet ja nas / aby choć byśmy byli doć spali abychmy s polu z nim żyli.

11. Protoż krefie se wespoleć / a wzdelawajcie geden drugę / ho / yakoż y činicie.

A przetoż napomniaycie jeden drugiego / y budujcie ieden drugiego / iako też czynicie.

12. Prośmyć pać was Bracia / abyście znali ty / krefij pracugij mezy wami / a wladnau wami w Panu / a napomnij nagić was.

A prosimy was bracia abyście poznali ty Echorzy pracugij między wami / y Echorzy sa przetoż zonymi waszymi w Panie / y napomniaycie was.

13. A abyście ge wielcie miłowali / pro pracy gegich. Wzgieć pokog s nimi.

A abyście ge wielcie miłowali dla sprawy ich / pokog zachowaycie społecznie między soba.

CAP. V.

14. Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes.

We desire you brethren admonish them that are unruly: comfort the feeble minded: beare with the weak: be patient toward all men.

15. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sequamini invicem, & in omnes.

See that none recompence evil for evil unto any man: but ever follow that which is good: both toward your selves, and toward all men.

16. Semper gaudete.

Rejoice evermore.

17. Sine intermissione orate.

Pray continually

18. In omnibus gratias agite, hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.

In all things give thanks: for this is the will of God in Christ Jesus toward you.

19. Spiritum nolite extinguere.

Quench not the Spirit.

20. Prophetias nolite spernere.

Despise not prophesying.

21. Omnia autem probate: quod bonum est tenete.

Teste all things: and keepe that which is good.

22. Ab omni specie mala abstinete vos.

Abstaine from all appearance of evil.

23. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester, & anima & corpus sine querela, in adventu Domini nostri Iesu Christi servetur.

Nowe the verie God of peace sanctifie you thoroughout: and I pray God that your whole spirit: and soule and body may be kept blamelesse unto the coming of our Lord Jesus Christ.

Das V. Capitel.

14. Wir ermahnen aber euch/lieben Brüder/ vermahnet die ungezogenen/ tröstet die kleinnütigen/ traget die schwachen/ seht gedultig gegen jederman.

Wi formane oc edere/ kære Brædre/ at i ville forme de Wædige/ Trøster de Wistfæstige/ Fordrager de skæbelige/ verer saalmodige mod huer mand.

15. Sehet zu/ daß niemand böses mit bösem jemandt vergelte/ sondern allezeit jaget dem gutem nach/ beyde untereinander vnd gegen jederman.

Seer til/ at ingen betaler nogen ont met ont/men legger eder altid effter det gode/ baade indbyrdis oc imod huer mand.

16. Seht allzeit frölich.

Verer altid glæde.

17. Betet ohn vnderlaß.

Beder vden affladelse.

18. Seht dancckbar in allen dingen/ Denn daß ist der wille Gottes/ inn Christo Iesu an euch.

Verer tacknemmeliget alle ting/ Thi det er Guds vilie/ i Christo Ihesu til eder.

19. Den Geist dempffet nicht.

Wdshæf icke Aanden.

20. Die weissagung verachtet nicht.

Foræf icke Propheeten.

21. Prüffet aber alles/ vnd das gute behaltet.

Men prøffuer alting/ oc beholder det gode.

22. Meidet allen bösen schein.

Skær af det som hæffuer en ond skien.

23. Er aber der Gott des frides/ heilige euch durch vnd durch/ vnd euer Geist ganz sampt der Seele vnd Leib/ müsse behalten werden vnsträflich auff die zukunfft vnsers HEREN Iesu Christi.

De hand som er fredens Gud/ hellige eder i alle maa- de/ oc eders ganiste Aand met siel oc legeme/ skal be- uaares vstræffelig til vor HEREN IESU Christi tilkommelse.

Kapitola V.

14. A prošime vás bratři/ třešcete nepokojné/ třešcete lekavě/ přijímajte nemocní/ męzte se trpělivě a sněšedlně ke všem.

A prošim vás brátři náponi največe nierzadne/ čiesće mde/ w spomaganie memocne/ badžcie čierpliwymy přeciwo wšym.

15. Wlž te aby žádný žádně/ mu zleho za zle neodplacoval: ale wždycky což dobrého gest činite sobě wespolek/ y všem.

Báčcie aby žádn zlem zá nle nř komu nře oddawal/ záwše dobror- liwošci nařladycie/ tak miedy wami spoleczně/ tako y přec. wto wšym.

16. Wždycky se raduogte:

Sawše se weselcie.

17. Bez přestánij se modl- te.

Bez přestánku se modlcie.

18. Je wšeho Bohu děk- ujte: Neb ta gest wuole Boží/ w Kristu Gežíšy při wšech- was.

We wšytkém džekuycie/ abo. wšem táctest wola Boží přez Je- zusa Kristu přeciwo wšym.

19. Duchu newhastuogte.

Duchá nře žágářaycie.

20. Prorockwim ne pohrže- gte.

Prořetwá nře wžardžaycie.

21. Ale wšeho žkuste/ a což dobrého gest/ toho se držte.

Wšytkich rzecyž dořiwádžay- cie/ a co test dobrogo tegofie tržy- maycie.

22. Od každé wřcy/ která gest ke žlěmu podobná/ ždřugte se.

Od wšelákěga podobienst- wá žlořci wřřymawaycie se.

23. On pak Wšh Pokoge pořiwětiž wás we všem/ aby celš Duch wás/ y Duse/ y Tělo zachowáno bylo bez au- homy k přišřij Pána nășeho Gežíše Krista.

A sam Bog pořořu nřed po- řiwěci wás župelne/ a duch wăș cely y duřa/ y tělo bez năgáně- nřa w přyřšcie Pána nășego Jezu Krista nředžay beda zachowáne.

ח
24 מְהִימָן הוּא מִן דְּקָרְכוֹן
דְּהוּ נֶעֱבַד :

Fedele e colui che s'ha chiamato, il quale ancor lo farà.

25 אֲחֵי צְלוּ עֲלֵינוּ :

Fratelli, pregate per noi.

26 שְׂאֵלֵינוּ בְּשִׁלְמָה דְּאֶחָיו
בְּלִהְיוֹן בְּנוֹשְׁתָּתָא קָד
קְדִישָׁתָא :

Salutate tutti i fratelli col santo bacio.

27 מִןמָה אֲנֵה לְכוּן בְּמִרְוֹ
דְּתִתְקַחְתָּ אֶצְרֵתָא דְּדִי
לְבָלְהוֹן אֶחָה קְדִישָׁה :

Io vi scongiuro per il Signore, che questa epistola si legga a tutti i santi fratelli.

28 טִיבִיתָה דְּמִרְוֹ יִשׁוּעַ
מְשִׁיתָה צְמִיכוֹן אֲמִינוּ :

La gratia del nostro Signor Iesus Christo sia con effuoi. Amen.

שְׁלִמְוֹת אֶצְרֵתָא בְּלִי
תְּסִלּוּגִיקָהּ קְדִישָׁה :

ח
24 וְאִמְרוּ הוּא תְּקִירָה לְכֶם
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה :

Fiel es el que hos ha llamado, el qual tambien hará.

25 אֲחֵי תְּחַפְּלִנוּ עֲלֵינוּ :

Hermanos, orad por nosotros.

26 שְׂאֵלֵנוּ לְשָׁלוֹם לְאֶחָיו כָּלֶם
בְּנוֹשְׁתָּה תְּקִירָה :

Saludad á todos los Hermanos en beso Sancto.

27 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּיָהוּה אֲשֶׁר
תְּקִירָה אֶת־אֶצְרֵת הוּאֵה בְּאִינוּ
כָּל־אֶחָיו תְּקִירָה :

Conjurohos por el Sennor, que esta carta sea leyda á todos los Sanctos Hermanos.

28 תְּחַנֵּת אֲדִינֵנוּ יִשׁוּעַ תְּמַשִּׁיחַ
עִם כָּלֶם אֲמִינוּ :

La gracia del Sennor nuestro Iesus el Christo sea con vosotros, Amen.

אֵל־תְּסִלּוּגִיקִים דְּאֶשׁוּנָה
כְּתוּבָה מֵאֶחָיו :

ε.
24 Πίστες ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὅς καὶ ποιήσει τινα ἐλπίδα ὑμῶν θεοῦ.

Celui qui vous appelle, est fidele, qui aussi le fera.

25. Ἀδελφοί, προσέχετε ὑπὲρ ἡμῶν.

Freres, priez pour nous.

26. Ἀσπασαίτε πῦς ἀδελφὰς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

Salutez tous les freres par un saint baiser.

27. Οὐκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθεῖν τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἀγίοις ἀδελφοῖς.

Je vous adiute par le Seigneur que ceste Epistre soit leue à tous les saints freres.

28. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

La grace de nostre Seigneur Iesus Christ soit avec vous, Amen.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐπιστολή
ἀπὸ ἀθωνῶν.

24. Fidelis est qui vocavit
vos, qui etiam faciet.

Faithfull is he which calleth you /
which will also do it.

25. Fratres orate pro no-
bis.

Brethren/pray for us.

26. Salutate fratres omnes
in osculo sancto.

Greete all the brethren with an ho-
ly kisse.

27. Adiuro vos per Domi-
num ut legatur epistola hæc
omnibus sanctis fratribus.

I charge you in the Lorde, that this
Epistle bee read unto all the brethren
the Sainces.

28. Gratia Domini nostri
Iesu Christi vobiscum, A-
men.

The grace of our Lorde Iesus
Christ bee with you, Amen.

*Ad Thessalonicenses prima,
scripta fuit ex Athe-
nis.*

24. Getrew ist er / der euch ruffet/
welcher wirdts auch thun.

Hand er trofast / som eder kalleder / hilsken som
der oc skal gøre.

25. Lieben Brüder/betet für vns.

Kære Brødre/ beder for oss.

26. Grüßet alle Brüder mit dem
heiligen Kuß.

Hils alle Brødre med den hellige Kyss.

27. Ich beschwere euch bey dem
H E R R E N / daß jr die Epistel le-
sen lasset allen heiligen Brüdern.

Jeg besværet eder ved H E R R E N / at i lade læse
denne Epistel faar alle hellige Brødre.

28. Die gnade vnsers H E R R N
Iesu Christi sey mit euch/ Amen.

Vor H E R R I S Iesu Christi Naade vere
mer eder/ A M E N.

*An die Thessalonicher die erste/ ge-
schrieben von Athen.*

24. Wernyt gest kteryz po-
wolal was/ kteryz také y dofo-
ná.

Wiernté test ktery was wez-
wal/ ktery tež to vezyné.

25. Bratřij / modlte se za
nás.

Brátia modlté se za nás.

26. Pozdrawte vssech Bra-
třij w poljibenij Swatém.

Pozdrawte brátia wšyřky z
pocálowaním swiatým.

27. Zawazuji was křže Pá-
na / aby ten byl list tento w
šsech nēm Bratřijm Swa-
tým.

Popřizpěgam was przez Pá-
ná/ aby ten list přeczytan byl
wšyřky swiaty brátiey.

28. Milosti Pána našeho
Geřijše Křsta budiž z wami/
Amen.

Láska Pána našeho Jezu
Křsta niech bedzie z wami/
Amen.

*Skonáwa se prwnij list Swa-
tého Pawla k Thessalony-
cenským / psaný z
Athen.*

No.	Description	Amount
1	To balance forward	100.00
2	By Cash	50.00
3	To Cash	25.00
4	By Cash	15.00
5	To Cash	10.00
6	By Cash	5.00
7	To Cash	2.00
8	By Cash	1.00
9	To Cash	0.50
10	By Cash	0.25
11	To Cash	0.10
12	By Cash	0.05
13	To Cash	0.02
14	By Cash	0.01
15	To Cash	0.00